

ინა მთვარე

№ 33 01ნვენტორი
თებერვალი 2014 წელი

რელიგიურ-საგანმანათლებლო ჟურნალი

مَحْمُد

ისლამი, პროგრესი და
დემოკრატია

რელიგიური
ტოლერანტობა

სამლოცველოსთვის
შენირული სიცოცხლე
– წმინდა მარიამი

ადამიანის კლონირება
წმინდა ყურანისა და
სუნნეთის შუქრი

ისლამი,

პროგრესი და ღიმოკრაფია

ჯემალ პაჭაძე

სრულიად საქართველოს მუზეთი

ისლამი კაცობრიობისათვის სულიერების უცვლელი ორიენტირია.

ისლამი — ჭეშმარიტად უდიდესი და უნივერსალური რელიგიაა. ის ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებებითაა აღსავსე, რამაც მას მსოფლიო ხალხების მხარდაჭერა და მოწონება მოუტანა. მარტო „წმინდა ყურანის“ მორალურ-ზნეობრივი კოდექსი რად ღირს, რომლის ანალოგიურიც ადამიანის სასიკეთოდ არაფერი შექმნილა ამ ქვეყანაზე. თანამედროვე ცივილიზაციამ და ტექნიკურ-პროგრესულმა საშუალებებმა ადამიანი ისეთ საფუძლიან და ღრმა ცოდნას აზიარა, რომ თვითონ, დამოუკიდებლად

მივიდა დასკვნამდე, თუ რომელი რელიგიის მიმდევარი ყოფილიყო. ისლამის ზნეობრივ-ესთეტიკური ჩარჩო ისეთი ფაქტი და მოსაწონია, ეცნობიან რა მას ადამიანები, ვერ ელევიან და ამიტომ ასე გულმოდგინედ, მთელი გულისყურით ენაფებიან. ისლამი მართლაც არ არის არაბების, ბერძნების, რუსების ან რომელიმე სხვა ერის რელიგია. ის არის მხოლოდ ერთი ღმერთის რელიგია, ზოგადსაკაცობრიო ღირებულება და მისთვის, ვინც ჭეშმარიტებას დაეძებს, ადვილად მისახვედრია, თუ სად და ვისთან მიდის ეს გზა.

მიუხედავად იმისა, რომ ისლამის მტრები

მასზე ჩირქის მისაცხებად დღენიადაგ ზრუნავენ, ამტკიცებენ, აქამდა ისლამი დრომოჭული, მეცნიერების საწინააღმდეგო რელიგიაა და საზოგადოება „ბენელ წარსულში“ მიჰყავსო, კაცობრიობის პროგრესულმა განვითარებამ, ცალკეული მეცნიერებების საფუძვლიანმა შესწავლამ, რელიგიურმა განათლებამ და დემოკრატიულმა ფასეულობებმა თანამედროვე ევროპასა და მსოფლიოში ისლამს მიმდევრები გაუმრავლა და სათანადო დასკვნებიც გააკეთებინა. აბა, შევხედოთ ტელეერანებს და დავორნმუნდებით, რომელი პროგრესული სიახლის ან დემოკრატიული იდეის სათავეში არ დგას მუსლიმანი, ვინ არ დანერგა ცხოვრებაში ყოველი სიახლე, ვინ არ გაითავისა მეცნიერების მიღწევები ადამიანის სასარგებლოდ. მტკიცნეულია, როცა განათლებული ადამიანის ისლამზე გადასვლა დღეს ევროპაში სულიერ კატასტროფად ითვლება და მაღალი ტრიბუნებიდან მისი შეურაცხმყოფელი მოწოდებები გაისმის. ასეთ აგრესიულ შეტევებს ისლამზე ამორალური ულმერთოები, ვულგარული მატერიალისტები, სულიერი მანქის მქონე პირები აკეთებენ, ვისთვისაც უცხო და მიუღებელია წმინდა ყურანის ზნეობრივი ღირებულებები, ისლამის სულიერი, მორალური და იდეური ორიენტირები. ასეთ ცივილიზებულ ევროპელებს ხომ მხოლოდ ადამიანის სიშიშვლე, ცხოველური ჟინისა და ვნების გამოვლინებები ახასიათებთ, რაც ისლამს ენინააღმდეგება. სისხლი, ცრემლები, დენთის სუნი და ტყვიების წუნუნი დემოკრატიის ნიშნები არ არის. ზედმეტია ლაპარაკი სულიერ ფასულობებზე ისეთ ადამიანებთან, რომლებიც მხოლოდ კომფორტსა და ფუფუნებაზე ფიქრობენ, ვინც მხოლოდ რესტორნებსა და დისკოტეკებში ათენ-ალამებენ, ვინც ალკოჰოლითა

და ნარკოტიკით გაბრუებულია, ვინც უშრომელ შემოსავალს, ანუ ჰარამსაა შეჩვეული, ვინც მევახშეობის გზას ადგას, ვინც კაზინოებში ბანქოს თამაშით გართულია და არც კი ცდილობს სამყაროს ფხიზელი თვალით, ან ჯანსაღი გონებამახვილობით შეხედოს, ისლამის პარადიგმაში ჩადებულია უნივერსალური მორალურ-ეთიკური კონცეფცია, რომელიც პროგრესულია და ამიტომ ასე სწრაფად, ასეთი რეზონანსით ვრცელდება მსოფლიოში.

თანამედროვე ვულგარულ-მატერიალისტური სამყარო ეშმაკის ცდუნებით ძალიან დაშორდა ჭეშმარიტების გზას და ღრმა უფსკრულის ფსკერზე აღმოჩნდა. ამას სისტემური კრიზისი ჰქვია. დღითიდღე სულ უფრო მეტი ადამიანი ეძებს ამ კრიზისიდან გამოსვლის გზებს და თავის მზერას ისლამს მიაპყრობს. დღეს ევროპელი ადამიანი ამქვეყნიური სიკეთეების გულისთვის ცხოვრობს. არავინ ფიქრობს იმაზე, რომ სიკვდილი მოელის. ზნეობრივ სიცარიელეში ინტელექტუალური წრეები უმოქმედოდ რჩებიან. ისლამი მორალური იმ-პერატივების დაცვას, ზნეობრივი ჩარჩოების კონტროლს,

ცხოველური ინსტიქტებისგან თავის შეკავებას, სულიერ-ზნეობრივ სისუფთავეს და სხვა მისაღებ ნორმებს მოითხოვს.

ისლამის პროგრესულობისა და დემოკრატიული თვალსაზრისით განხილვისას არ შეიძლება არგუმენტებისა და ფაქტების გარეშე საუბარი. ვინც წმინდა ყურანის კანონებს იცნობს, ვინც ისლამის დედააზრითა და ჭეშმარიტებით დაინტერესებულია, მისთვის ადვილად მისახვედრია, რომ არ არსებობს ადამიანის ფერმენტი თვისება, ან ხასიათი, რომელსაც წმინდა ყურანი დაწვრილებით არ ეხმაურებოდეს. სახელგანთქმული ფიზიკოსი და თეორეტიკოსი, საერთაშორისო თეორიული ფიზიკის ინსტიტუტის დირექტორი, ნობელის პრემიის ლაურეატი ფიზიკაში აბდუს სალამი ამტკიცებს, რომ ის ფიზიკოსი ყურანის დარიგებითა და მოწოდებით გახდა. მართლაც, ყურანის ჭეშმარიტი მცოდნები ამტკიცებენ, რომ ამ წმინდა წიგნის აიათების 3/4-ზე მეტი მეცნიერებასა და განათლებას ეძლვნება. ანალოგიურ დასკვნას იძლევა ექსპერტების საერთაშორისო ჯგუფი, რომელმაც სპეციალურად შეისწავლა ყურანის მეცნიერებასთან დაკავშირებული მონაცემები.

ჩემთვის დიდი ბედნიერებაა საქართველოს მოქალაქეობა, იმ ქვეყნის შვილობა, რომელიც პროგრესისა და დემოკრატიის გზას ადგას, რომელიც პატივს სცემს ნებისმიერი აღმსახლობისა და კონფესიის ადამიანებს, რომელიც დამსახურებულად აღიარეს ნომერ პირველ რეფორმატორ ქვეყნად. ეს არის ქვეყანა, რომელიც სხვადასხვა მოქალაქეთა უფლებებს კონსტიტუციის ჩარჩოებში აქცევს და მათ საერთაშორისო სივრცეში ინტეგრაციას ხელს უწყობს. ნებისმიერი საღად მოაზროვნე ადამიანი უნდა მივიდეს იმ დასკვნამდე, რომ ისლამი საზოგადოების განვითარების გზაზე მუხრუჭი კი არა, მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის მამოძრავებელი ძალაა. ისლამის აღიარება ცივილიზაციიდან უკუნაბიჯი კი არა, პირიქით, პროგრესისა და მეცნიერების გზა-

ზე რამდენიმე ნაბიჯით წინსვლაა, ყურანის ანომალიის, ახალ-ახალი საოცრებებისა და სასწაულების აღმოჩენის ლაბორატორიაა, პაცობრიობის აღმასვლა და მარადიული კეთილდღეობის მოპოვებაა.

ერთხელ და სამუდამოდ უნდა გაცამტვერდეს მითი იმის შესახებ, თითქოს ისლამი პროგრესისა და დემოკრატიის მტერია. ამ სიცრუეს ყველა უნდა გმობდეს. პირიქით, ისლამი მიესალმება მეცნიერებისა და ტექნიკის წინსვლას, დემოკრატიულ ღირებულებებს, რომლებიც ყურანის ფესვებზეა დაფუძნებული. ისტორია მოწმობს, რომ ისლამის მიმდევრებში ყველაზე მეტი პოსტულარობით ის მეცნიერები სარგებლობენ, ვისაც კანონების ცოდნა, შარიათის ნორმები, რწმენისადმი ერთგულება და თავდადება ახასიათებდათ. მეცნიერთა პატივისცემა იზრდებოდა, თუკი მას მათემატიკის, ფიზიკის, მედიცინის, ასტრონომიის და სხვა მეცნიერებების აღმოჩენები ექნებოდა.

ისლამის არსი სავსებით დემოკრატიის შესაბამისია. ადამიანის უფლებების დაცვა და კანონის უზენაესობა დემოკრატიის ის ნიშნებია, რომლებიც დღეს კაცობრიობას როგორც ჰაერი, ისე ესაჭიროება. სწორედ ამის წარმატება დასტურია უმაღლესი განათლების მიღებაზე გაკეთებული აქცენტები, მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში სხვადასხვა რელიგიური თუ მეცნიერული სასწავლებლების გახსნა და ფუნქციონირება.

რამდენიმედღიანმა ჰაჯობამ ათასწილ განმიმტკიცა რწმენა, რომ „წმინდა ყურანი“, მართლაც, კაცობრიობის გადასარჩენადა გარდმოვლენილი, რომ ისე არაფერი ამაღლებს ადამიანს, როგორც მტკიცე რწმენა და ისლამისეული კრიტერიუმების შესისხლებორცება. განა შეიძლება ისლამში ადამიანის ზნეობისათვის საძრახისი და მიუღებელი ნორმები მოიძებნოს, ან არსებობს განა დედამინაზე მცხოვრები ადამიანისთვის ისეთი საკითხი, რასაც ყურანი არ ეხმაურებოდეს? გასულ საუკუნეში, იმ დროს, როცა ჩვენი ქვეყანა საჭირორი, ათეიისტური

იდეოლოგიის მსხვერპლი იყო, ქართველი მუსლიმანების ჰაჯობაზე გამგზავრების ოცნება და ფიქრიც აკრძალული არ იყო? როგორ არ უნდა მიხაროდეს, რომ ნების-მიერ რიგით მორწმუნეს საქართველოში დღეს აქვს სრული თავისუფლება, აღიაროს ნებისმიერი აღმსარებლობა, სამლოცველოში შესვლისა და ლოცვის უფლება, არ არის სხვადასხვა აღმსარებლობისა და ეთნიკური ნიშნით განსხვავებულ ხალხებში შუღლი და მტრობა, არ ხდება ტერაქტები, არ და-თარეშობენ ქუჩებში ექსტრემისტები, რე-ლიგიურ ნიადაგზე არავინ უპირისპირდება ერთმანეთს. დიდად სასიხარულოა, რომ ისლამს საქართველოში არავინ აღიქვამს საშიშ და მიუღებელ რელიგიად, ნებისმიერ მუსლიმანს მიეცა უფლება გაემგზავროს ჰაჯობაზე, მოილოცოს წმინდა ადგილები, დაუახლოვდეს და გაეცნოს მსოფლიო ცივილიზაციებს, პროგრესულ სიახლეებს, ფართო ასპარეზზე გაიტანოს ქართული კულტურისა და ქართველი მუსლიმანის ფენომენი. თითოეული მორწმუნის მოვა-ლეობაა, განმუხტოს დაძაბული სიტუაცია, სადაც არ უნდა იქმნებოდეს, ადამიანთა და-პირისპირებას ტოლერანტობა დაუპირის-პიროს, გაუნათლებლობას მეცნიერებით ებრძოლოს, კონფლიქტი დიალოგით მოა-გვაროს, სიღარიბე ქველმოქმედებით აღმო-ფხვრას. იმედი მაქვს, ქართველი მუსლიმა-ნები თითოეულ ამ საკითხში ტოლს არავის დაუდებენ და სამვილიშვილო საქმეს შეგ-ნების, კანონის უზენაესობისა და ცივილი-ზაციის დონეზე განიხილავენ, ისეთ გარე-მოს შექმნიან გარშემომყოფთათვის, თავს

დამცირებულად ან უფლებაშეზღუდულად არავინ იგრძნობა.

ვისარგებლეთ რა წმინდა მექაში მოცე-მული შესაძლებლობით, ჩვენ — ქართველ-მა მუსლიმანებმა — უზენაეს ალლაჰს პირ-ველ რიგში მთელ მსოფლიოში მშვიდობის განმტკიცება და ჩვენი სამშობლოს — სა-ქართველოს — გამთლიანება შევეცედრეთ, ვილოცეთ რამდენიმე ნამაზი და გამჩენს თითოეული ქართული ოჯახის ბედნიერება შევთხოვთ.

მინდა ჩემი გამოსვლა ოპტიმიზმით და-ვმუხტო მათ გასაგონად, ვინც დღეს ევრო-პის მაღალი ტრიბუნებიდან ისლამის გასა-კიცხ სიტყვებს ისვრიან: ნურავის ეშლება სარწმუნოება პოლიტიკაში, წმინდა ყურანი უზენაესი ალლაჰის მიერაა გარდმოვლენი-ლი ამქვეყნად და თავადვეა მისი დამცველი, ის არ მოდის ცეცხლითა და მახვილით, ის არ ჩაგრავს არც ერთ ადამიანს, არავის იმო-ნებს და იმორჩილებს ძალისმიერი მეთოდე-ბით, არავის აბრუნებს წყვდიადსა და სიბ-ნელები, არასდროს ფიქრობს მორწმუნეთა რეგრესსა და უკუსვლაზე, ჰირიქით, ხელს უწყობს ნებისმიერ მსურველს გაეცნოს სხ-ვადასხვა მეცნიერებებს, შეისწავლოს ისი-ნი საფუძვლიანად, გამოიკვლიოს მისთვის საინტერესო საკითხები, გათვითცნობიერ-დეს, იცოდეს მეტი და მეტი, ერთი სიტყვით ისლამი ზოგადსაკაცობრიო, დემოკრატიუ-ლი და სულიერი ფასეულობაა, მისი დაცვა კი თითოეული მორწმუნის წმინდათანმინ-და მოვალეობა.

قال الله تعالى :

აღამ შანთაბე
სრულიად ჰადართველოს მუჯთის მოაღილე

اَمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَأَنفُقُوا

مَمَّا جَعَلَمْ مُسْتَحْلِفِينَ فِيهِ
فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ وَأَنفَقُوا
لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ

(الحاديـد : 7)

„ინწმუნეთ ალლაჰის და მეცნიერებლის მისი და გრილეთ იქიდან, რაზეფარ ფაგაფინიც მეტყვიფრენებად. ამრიგად, რომელთავ ინწმუნეს აქვენგან და გრილება, მათოვისთვის ფირფი ჰაზლოური!“ (სურა ჰადід, აიათი 7)

მოწყვალება

ისლამში მოწყვალების გაცემას, ქველ-მოქმედებას, განსაკუთრებული მნიშ-ვნელობა ენიჭება და ასეთი ადამიანები ქებულნი არიან. ყურანში ვკითხულობთ:

„იმათი მდგომარეობა, რომელიც თა-ვიანთ ქონებას ხარჯავენ ალლაჰის გზა-ზე, იმ მარცვლის მდგომარეობას ჰვავს, რომელმაც შვიდი თავთავი გამოიღო, თითო თავთავში კი ასი მარცვალი იყო. და

ალლაჰი გაუმრავლებს იმას, ვისაც ინებებს. ალლაჰი ყოვლისმომცველია, ყოვლის-შემძლება.“ სურა ბაყარა: აიათი-261

მუჰამედ შუამავალი ასე ბრძანებს: „კინც ქონებას ალლაჰის გზაზე დახარჯა-ვს, მას შვიდასი მადლი დაეწერება.“ სხვა პალისში ვკითხულობთ: „არსებობენ ოთხი კატეგორიის ადამიანები, ადამიანთა სა-

ქმიანობა კი ექვსნაირია: ზოგნი ამქვეყნადაც და საიქიოშიც ფუფუნებაში არიან; ზოგი ამქვეყნად ფუფუნებაშია, იმქვეყნად კი სიდუხჭირები, ზოგი, პირიქით, ამქვეყნად სიდუხჭირებია, იმქვეყნად კი ფუფუნებაში, და ზოგიც კი ორივე ქვეყნაში სიდუხჭირებია.

რაც შეეხება ადამიანთა ექვსი სახის საქმიანობას, მათ შორის ორი საქმიანობის შედეგი აშკარად ცნობილია; თუ ადამიანი რწმენით იცხოვრებს და როგორც მორწმუნე ისე აღსრულება, იმქვეყნად სამოთხეში შევა, ხოლო ურწმუნო ადამიანის იმქვეყნიური ადგილსაყოფელი ჯოჯოხეთია; თუკი ადამიანი რაიმე სიკეთის გაკეთებას განიზრახავს და ვერ გააკეთებს, მას ერთი მადლი მაინც დაეწერება და თუ გააკეთებს, ერთ სიკეთეზე ათი მადლი დაეწერება; თუ ადამიანი რაიმე ცუდის გაკეთებას განიზრახავს და ვერ შეასრულებს, ამის გამო ცოდვა საერთოდ არ დაეწერება, ხოლო თუ გააკეთებს, ერთ ცუდ საქმეზე მხოლოდ ერთი ცოდვა დაეწერება. მაშ, რომელია ის საქმე, რომლისთვისაც ადამიანს ერთის ნაცვლად შვიდასი მადლი ეწერება? მას, ვინც აღლაპის გზაზე რაიმეს გაიღებს, ერთის სანაცვლოდ 700 მადლი დაეწერება."

ზემოთხსენებულ აიათში ვკითხულობთ, ...და აღლაპი გაუმრავლებს, ინტენს ვისაც...აიათის განხილვისას ისლამის ზოგიერთმა მეცნიერმა განაცხადა, რომ აღლაპის გზაზე ხარჯვით ქონება რამდენჯერმე გამრავლდება. ხოლო ზოგიერთების აზრით, ვინც ქონებას აღლაპის გზაზე გაიღებს, მას 700-მდე მადლი დაეწერება.

ზოგიერთი მუფესისირის (ყურანის განმმარტებელი) აზრით, ეს აიათი მოვლენილია ოსმან ბინ აფფანსა და აბდურრაჰმან ბინ ავფისთან (აღლაპი იყოს მათგან კასფილი) დაკავშირებით; მაშინ, როდესაც მუსლიმთა ჯარი "თებუკის" ლაშქრობისათვის ემზადებოდა, აბდურრაჰმან ბინ ავფი შუამავალთან მივიდა, ოთხი ათასი დირჰემი გადასცა და უთხრა: "ო, აღლაპის შუამავალო, მე სახლში რვა ათასი დირჰემი გამაჩნდა, ოთხი ათასი ჩემთვის და ჩემი ოჯახისთვის დავიტოვე, ოთხი ათასი კი აღლაპის გზაზე მინდა დაგვხარჯო". შუამავალმა კი

„ვერასოდეს მიაღწევთ ღვთისნიერებას, თუ არ გაიღებთ იმას, რაც გიყვართ. და რაც უნდა გაიღოთ, უეჭველად, აღლაპმა უნყის იგი!“

სურა ალი-იმრანი, აიათი-92

იგი ასე დალოცა: "აღლაპმა შენთვის, შენი ოჯახისთვის დატოვებული და ლმერთის გზაზე გაღებული ქონება ხეირიანი და ბარაქიანი გაგიხადოს."

ოსმან ბინ აფფანმა კი საკუთარი სახსრები მუსლიმ მებრძოლთა შეიარაღებას მოახმარა. ამის შემდეგ გარდმოევლინა სურა ბაყარას 261-ე აიათი, რომელშიც სწერია: "იმათი მდგომარეობა, რომელნიც თავის ქონებას ხარჯავენ აღლაპის გზაზე, იმ მარცვლის მდგომარეობას ჰგავს, რომელმაც შვიდი თავთავი გამოიღო, თითო თავთავში კი ასი მარცვალი იყო. და აღლაპი გაუმრავლებს იმას, ინებებს ვისაც. აღლაპი ყოვლისმომცველია, ყოვლისშემძლეა."

ზოგიერთი სხვა მუფესისირის აზრით კი ეს აიათი აღი ბინ ებუ ტალიბთან დაკავშირებით გარდმოევლინა. მას მხოლოდ ოთხი დირჰემი ჰქონდა; ერთი ფარულად, ერთი აშკარად, ერთი დღისით და ერთიც ლამით გასცა. და ამის შემდეგ გარდმოევლინა ზემოთხსენებული აიათი.

კეთილშობილი შუამავალი ერთ-ერთ პადისში ბრძანებს: „განკითხვის დღეს ყველაზე მაღლ ის მოაღწევს ჩემთან, ვინც ყველაზე მეტ სალათს და სალამს მივ ზავნის.“

როგორც წმინდა აღი გადმოგვცემს, დიდებულ შუამავალს ასე უთქვამს: „ყველა ვედრებასა და ზეცას შორის ფარდა არსებობს, ეს ფარდა მანამ არ აიხდება, სანამ მლოცველი მე „სალათუ სალამს“ არ მომიღვნის. შუამავლისთვის „სალათუ სალამის“ მიძღვნის შემდეგ ეს ფარდა აიხდება და ვედრებაც ღვთის წინაშე მიიღება.“

ღვთის გულისათვის გაღებული მოწ-

ყალება ქარზე უსწრაფესია. ენეს ბინ მალიქის მიერ გადმოცემულ ჰადისში ვკითხულობთ: „როდესაც ალლაპმა დედამინა გააჩინა, დედამინამ ზანზარი დაიწყო და არ ჩაწყნარდა მანამ, სანამ მასზე ალლაპმა მთები არ განალაგა. ამის გამო ანგელოზები გაოცდნენ და ალლაპს ჰკითხეს:

- ო, ალლაპ, შენს გაჩენილებს შორის არის რაიმე მთებზე უფრო ძლიერი?

ალლაპმა უპასუხა:

- დიახ, რკინაა მთებზე უფრო ძლიერი.

ანგელოზებმა კვლავ შეეკითხნენ:

- ო, ალლაპ, შენს გაჩენილებს შორის არის რაიმე რკინაზე უფრო ძლიერი?

- დიახ, ცეცხლი.-უპასუხა ალლაპმა.

ანგელოზებმა ისევ შეეკითხნენ:

- ო, ალლაპ, შენს გაჩენილებს შორის რაიმე ცეცხლზე უფრო ძლიერი?

- დიახ, წყალი. -უპასუხა ალლაპმა.

ანგელოზებმა კვლავ შეეკითხნენ:

- ო, ალლაპ, შენს გაჩენილებს შორის არის რაიმე წყალზე უფრო ძლიერი?

- დიახ, ქარი.-უპასუხა ალლაპმა.

ანგელოზებმა ამჯერადაც შეეკითხნენ:

- ო, ალლაპ, შენს გაჩენილებს შორის არის რაიმე ქარზე უფრო ძლიერი?

- დიახ, ქარზე უფრო ძლიერი ადამიანის მიერ ფარულად გაცემული მოწყალებაა, ისეთი მოწყალება, მარჯვენათი გაცემულს მარცხენა რომ ვერ შეიტყობს. და ასეთი მოწყალება ადამიანის მაღლის ხაზინას ქარზე უსწარფესად მიაღწევს.- უპასუხა ალლაპმა.

მოწყალების გაცემისას ზოგიერთ საკი-

თხს განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მივაქციოთ:

მოწყალება ფარულად უნდა გავიღოთ. ყურანში ვკითხულობთ: „თუ აშკარად გაიღებთ თქვენს მოწყალებას, კარგია ეს. ხოლო თუ ფარულად გაიღებთ მას და მიაგებთ გლახაკებს, ეს უკეთესია თქვენთვის და (ალლაპმა) დაფარავს თქვენი ჩადენილი-ცოდვების ნანილს. და ალლაპმა უნის ის, რასაც სჩადიხართ.“ (სურა ბაყარა, აიათი-271)

ამიტომაც იყო, რომ შუამავლის თანამიმდევრები განსაკუთრებულ ყურადღებას აქცევდნენ მოწყალების ფარულად

გაცემას: ზოგიერთი მათგანი ცდილობდა, მოწყალება

გაეღო ბრმა ღარიბებისათვის, რომლებიც ვერ იცნობდნენ მოწყალების გამდებს, ზოგიერთები ღარიბებს ძილის დროს ჯიბებში ჩაუდებდნენ ხოლმე მოწყალებას, ზოგიც კი იმ გზაზე დააგდებდა მოწყალებას, რომელზეც ღარიბებს უნდა გაევლოთ.

-მოწყალება არ უნდა და-

ვაყვედროთ. ყურანში ვკითხულობთ: „ეკთილი სიტყვა და მიტევება უკეთესია ისეთ მოწყალებაზე, რომელსაც თან ახლავს წყენა. და ალლაპმი ყოვლადმდიდარია, შემწყნარებელია.“ სურა ბაყარა, აიათი-263

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! გაცემული მოწყალება ამაოდ არ ჰქმნათ დაყვედრებითა და დამცირებით იმის მსგავსად, რომელიც ხალხის დასანახად გასცემს თავის ქონებას, და არ სწამს ალლაპმი და დღე უკანასკნელი. მდგომარეობა მისი იმ კლდეს ჰგავს, რომლის ზემოდან მიწა იყო, ღვართქაფი დაეცა თუარა მას, დარჩა სალი ქვა. ეგენი ვერაფერს განაგებენ, რაც შეიძინეს, იქიდან. რამეთუ ალლაპმი არ

**დაადგენს ურნმუნოებს ჭეშმარიტ გზაზე.“
სურა ბაყარა, აიათი-264**

მოწყალება ალალი და საუკეთესო ქონებიდან უნდა გავიღოთ. ყურანში ვკითხულობთ: „ვერასოდეს მიაღწევთ ღვთისნიერებას, თუ არ გაიღებთ იმას, რაც გიყვართ. და რაც უნდა გაიღოთ, უეჭველად, ალლაჰმა უწყის იგი!“ სურა ალი-იმრანი, აიათი-92

არ არის მიზანშეწონილი მოწყალების გაღება უვარგისი და უხარისხო ქონებიდან, ასევე მოწყალება უნდა გაიცეს ალალი გზებით მოპოვებული ქონებით. შუამავალი ბრძანებს: „ალლაჰი სპეტაკია (სუფთაა), სპეტაკები უყვარს.“

როგორც ისლამის ერთ-ერთი სწავლული სუფთანი სევრი ამბობდა, ჰარამი გზებით მოპოვებული ქონებისგან მოწყალების გაცემა იგივეა, რაც მცდელობა იმისა, რომ ჭუჭყიანი ტანსაცმელი შარდით გაასუფთავო, რითაც, რასაკვირველია, ტანსაცმელს უფრო დააბინძურებ. ცოდვებისგან განწმენდა მხოლოდდამხოლოდ ალალი ქონებისგან გაცემული მოწყალებითაა შესაძლებელი.

-მოწყალება მომლიმარი სახით უნდა გაცეთ. მოწყალების გაცემისას შინაგანად მშვიდად უნდა ვიყოთ, არ უნდა დაგვეუფლოს ქონების ხელიდან გამოცლის შიში, პირიქით, თავისუფლად, სახემლიმარი უნდა ვიყოთ და გვიხარიდეს, რომ ალლაჰმა ამის შესაძლებლობა მოგვცა. ყურანში ვკითხულობთ: „რომელნიც გაიღებენ თა-

ვიანთ ქონებას ალლაჰის გზაზე, შემდეგ კი რასაც გასცემენ უკან ყვედრებასა და დამცირებას არ მიაყოლებენ, მათი საზღაური თავიანთ ღმერთთანაა, მათ არც შიში ექნებათ და არც არასდროს დამწუხრდებიან.“ სურა ბაყარა, აიათი-262

წმინდა შუამავალი ბრძანებს: „მოწყალების სახით გაღებული ერთი დირჰემი ათას დირჰემზე უმჯობესია.“ მომლიმარი სახით ალალი ქონებიდან გაცემული ერთი დირჰემი უფრო მეტი მადლის მომტანია, ვიდრე დაყვედრებითა და დამცირებით გაცემული ათასი დირჰემი.

-მოწყალების გაცემისას ღარიბი უნდა მოვძებნოთ. ვიდრე გავცემთ მოწყალებას, ამღების მდგომარეობა კარგად უნდა შევისწავლოთ და უნდა მივსცეთ იმას, ვისაც ნამდვილად სჭირდება დახმარება. ყურანში მკაფიოდა განსაზღვრული ის, თუ ვისზე შეიძლება მოწყალების (ზექათის) გაცემა:

„უეჭველად, მოწყალება (ზექათი) საგალდებულოა ალლაჰისაგან და განკუთვნილია უპოვართათვის, ღატაკთათვის, ასევე იმათთვის, ვინც ამ საქმითაა დაკავებული (ზექათის ამკრები), ვისი გულების მოგებაც შესაძლებელია (რათა მუსლიმი გახდეს), მონათათვის (რათა გამოისყიდონ თავიანთი თავი), ასევე ვინც ვალშია, ვინც ალლაჰის გზას ადგას (ვინც იბრძვის ალლაჰის გზაზე) და მგზავრთათვის. და ალლაჰი ყოვლისმცოდნეა, ბრძენია.“ (სურა თევზე, აიათი-60)

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! გაცემული მოწყალება ამაოდ არ ჰქმნათ დაყვედრებითა და დამცირებით იმის მსგავსად, რომელიც ხალხის დასანახად გასცემს თავის ქონებას, და არ სწამს ალლაჰი და დღე უკანასკნელი. მდგომარეობა მისი იმ კლდეს ჰავას, რომლის ზემოდან მინა იყო, ღვართქაფი დაეცა თუარა მას, დარჩა სალი ქვა. ეგენი ვერაფერს განაგებენ, რაც შეიძინეს, იქიდან. რამეთუ ალლაჰი არ დაადგენს ურწმუნოებს ჭეშმარიტ გზაზე.“

სურა ბაყარა, აიათი-264

 ორგანიზაცია

فَاصْبِرْ صَبِرًا جَمِيلًا

„მაჩ, მოთმინე შეკუნიერი
მოთმინერი!“

(სურა მელარიჭი, აიათი 5)

მოთმინება

უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَأَتُقْوِا اللَّهُ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ!
მოითმინეთ და შეეჯიბრეთ მოთმინებაში,
და იყავით მედგარნი (შეუპოვარნი), და
ალლაჰის ნინაშე ღვთისმოსავნი. ეგების
იქმნეთ გადარჩენილი!“ (სურა ალი ლიმრა-
ნი 3/200)

ეს წმინდა აიათი, გადარჩენისა და სუ-
ლიერი ნეტარების ძირითად პირობებს
გვამცნობს, უპირველეს ყოვლისა, მოწი-

ნააღმდეგის წინაშე მოთმინების ჯიბრის-
კენ გვიხმობს, შემდეგ კი იმისკენ, რომ
ვიდგეთ მედგრად და ფხიზლად, და ბოლოს
ალლაჰის წინაშე მუდამ მოკრძალებით ყო-
ფნას გვირჩევს.

წმინდა აიათი გვამცნობს, რომ გადარ-
ჩენისა და ბედნიერების გასაღები მოთ-
მინებაშია, ვისაც არ ძალუს და ვინც არ
უწყის პრობლემებისა და სიძნელეების
მოთმინებით მოგვარება, ის ვერასდროს
მიაღწევს წარმატებას.

მოკლედ რომ ვთქვათ, მოთმინებაზეა
დამოკიდებული წარმატება და გამარ-
ჯვება. ელმალი ჰამდი იაზარი (უზენაეს-

მა ალლაჰმა მოიღოს მასზე წყალობა) ამ აიათს შემდეგნაირად განმარტავს, ვინც ალლაჰჲისგან ურნმუნოების წინაშე შეწევნას ითხოვს, ქვემოთ მოყვანილი აიათით საცემს ალლაჰჲი მას პასუხს:

وَلَيَبْلُو نَّكِمٌ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُمُوعِ وَنَقْصٌ مِّنَ الْأَمْوَالِ
وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَيَسِّرْ الصَّابِرِينَ

“და, უეჭველად, ჩვენ გცდით თქვენ ცოტა შიშითა და შიმშილით, ქონებას, სულ-თა და ნაყოფთა ნაკლებობით. და შენ ახარე მომთმენთ,” (სურა ბაყარა 2/155)

ეს აიათი გვამცნობს მუსლიმთათვის, და საერთოდ ადამიანთათვის მოვლენილ სხვადასხვა გამოცდას, როგორებიცაა: შიში, შიმშილი, ქონების, სულთა და ნაყოფთა დაკარგვა. მუსლიმი ყოველი განსაცდელის წინაშე მედგრად, მოთმინებით და ალლაჰჲისადმი სასოებით უნდა დადგეს, რათა გაიმარჯვოს. ქვემოთ მოყვანილი აიათი, სწორედ, ამას განსაზღვრავს.

“უეჭველად, მომთმენთ მიეგებათ თავიანთი საზღაური - სარჩო უთვალავი!” (სურა ზუმერი 39/10)

საზღაურის უთვალავობა მოთმინების მნიშვნელობას განსაზღვრავს. გასაჭირში მოთმინების გამოჩენა რომ არ ყოფილიყო ყოვლად მნიშვნელოვანი, უთვალავი საზღაური არ იქნებოდა აღთქმული.

“და უთუოდ, ვინც მოითმენს და აპატიებს, სწორედ ეს ფასდაუდებელ საქმე-თაგანია.” (სურა შურა 42/43)

განა როდია იოლი მოთმინება და მიტევება, თუმცა ეს ფასდაუდებელი საქმეა, ამიტომ ყველა უნდა ირჯებოდეს ამისკენ და მხოლოდ ღმერთს სასოებდეს.

გასაჭირის დროს მოთმინების გამოჩენა და დამნაშავის მიტევება, ჭეშმარიტად, მნიშვნელოვანი საქმეა, მოტივისა და შედეგის მხრივ ორი, ერთამეთთან შეკონტებული მოვლენაა. რომელი ადამიანიც ამ ორ თვისებას ატარებს, მისი მაგალითად აღება შესაძლებელია.

“ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! ეძიეთ შველა მოთმინებასა და ლოცვაში,

უეჭველად, ალლაჰი მომთმენებთან ერთადა.” (სურა ბაყარა 2/153)

სიძნელეების წინაშე ღვთის ამარად დარჩენილი მუსლიმი მოთმინებით უნდა ევედრებოდეს უზენაეს ღმერთს მეოხებას. რა თქმა უნდა, ჭეშმარიტების გზაზე უამრავ სიძნელეს აწყდება ადამიანი. როგორც ლოცვა ყველა სხვა დანარჩენი ღვთისმსახურებების სათავეა, ასევე მოთმინება ყველა მორალური თუ ეთიკური ნორმის სათავეა. ამიტომაც უზენაესი ალლაჲის მიმართ შემწეობის თხოვნა ამ ორი ყოვლად ღირებული თვისებით უნდა მოხდეს. ადამიანის არსის შესაცნობად და ისლამის მიზნების მისაღწევად გამუდმებით უნდა ემსახურო ყოვლადმონყალე გამჩენს, რა თქმა უნდა სიძნელეები ყველა საქმეში მრავლადაა, მაგრამ ყველა სიძნელის გადალახვა მხოლოდ ვედრებით, მოთმინებითა და ღვთისმსახურებით არის შესაძლებელი, რამეთუ ნარმატების მიღწევის გასაძლებები ღვთისმსახურება და მოთმინებაა.

ებუ ჰურაირა (ა.კ.ი.მ.) მოგვითხრობს: ალლაჲის შუამავალმა (ს.ა.ს.) ბრძანა: “ნაძღვილი ვაჟეაცი ის კი არ არის, ვინც ჭიდაობის დროს მონინააღმდეგეს დაამარცხებს, არამედ ის, ვინც სძლევს საკუთარ სულს გაპრაზების უამს”. (ბუჰარი, ედებ 102; მუსლიმ, ბირრ 106-108)

ჰადისის განმარტება

ჩვენს სარწმუნოებაში შესაქები და დასაფასებელი ვაჟეაცი ბრძოლაში მოწინააღმდეგის დამმარცხებელი კი არ არის, არამედ ის, ვინც საკუთარ თავში სულიერ წონასწორობასა და სულგრძელობას შეინარჩუნებს. ამიტომაც ერთ-ერთ ჰადისში შუამავალი ბრძანებას: “სულთან ბრძოლა, მტერთან ბრძოლაზე უფრო ძნელია”. სხვა ჰადისში კი: “ყველაზე სასტიკი მტერი შენი სულიო”. (იხ. ავლუნი, ქეშფულ ჰაფი, I, 143)

ჰადისი ნათლად ცხადყოფს იმას, რომ შინაგან მტერთან ბრძოლა უფრო ძნელია, ვიდრე გარე მტერთან, ეს ბრძოლა ვაჟეაციობის შეგრძნებას კი არ აკნინებს, არამედ ამძაფრებს და მისკენ უბიძგებს, ვაჟეაცო-

ბა მაშინაა კარგი, თუკი საკუთარ თავს გა-
აკონტროლებ, სულგრძელობას გამოიჩინ-
და შენ ძალას არასწორად არ გამოიყენებ.
ამიტომაც მოუწოდებს მორნმუნებს ბრა-
ზის დროს მოთმინებისკენ. მოთმინებას
შეუძლია შურისძიება და სიძულვილი და-
ამარცხოს და წინ აღუდგეს უკეთურ ქმე-
დებებს.

ჰადისი განსაკუთრებით იმათ, რომელ-
თაც ამბიციები გააჩნიათ ვაჟუაცობასა და
მამაცობაში, რომელიც ფიზიკური ძალით
თავს იწონებენ, შეახსენებს და მოუწოდე-
ბს, რომ ნამდვილი მამაცობა და ვაჟუა-
ცობა ისაა, როცა სიბრაზის ჟამს მოთ-
მინებას გამოიჩინ, ე.ი. საკუთარ ვნებებს
დაიოკებ და სულს დაიმორჩილებ. აქედან
გამომდინარე, შეჯიბრი, შერკინება და
ბრძოლა მუდამ არსებობს. მაშ, ყვე-
ლა უნდა ეცდებოდეს და ერთმა-
ნეთს ეჯიბრებოდეს ამდაგვარ ვა-
ჟუაცობაში.

დასკვნა (რას გვასწავლის ჰადისი):

1. საკუთარ სულთან ბრძო-
ლა და მისი სრული დამორჩილე-
ბა, მტერთან ბრძოლაზე უფრო
ძნელია.

2. იმისათვის, რომ ინდივიდუა-
ლური და საზოგადო ზარალი ავი-
ცილოთ, ემოციების კონტროლი
უნდა შევძლოთ.

მაშ, ყველაფრის მიუხედავად ადა-
მიანმა, რომელიც ერთხელ გაბრაზდება,
რა უნდა მოიმოქმედოს? ამ შეკითხვის
პასუხს ქვემოთ მოცემულ ჰადისში ვიხი-
ლავთ.

სულეიმან იბნი სურადი (ალლაჰი იყოს
მისგან კმაყოფილი) მოგვითხრობს: შუამა-
ვლის (ს.ა.ს.) გვერდით ვიჯექი, როდესაც
ორმა კაცმა ჩჩუბი და ერთმანეთის ლანძღ-
ვა-გინება დაიწყო. ერთ-ერთს სახე აუჭარ-
ხალდა და ყელზე ძარღვები დაებერა (სი-
ბრაზისგან). ალლაჲის შუამავალმა (ს.ა.ს.)
ბრძანა: “მე ვუწყი ერთი ფრაზა, ოლონდ
ნარმოთქმა შესძლოს და მისი ბრაზი სრუ-
ლიად გაქრება, ხეტავ ნარმოსთქვას: „ეღუ-

ზუ ბილლაჲი მინეშ-შეიტან ნირ-რეჯიმ“
(მივეკედლები ალლაჲის ყოველგვარი წყა-
ლობისგან გაძევებული ეშმაკისგან)”.

და მას უთხრეს, რომ ალლაჲის შუამა-
ვალმა (ს.ა.ს.) „ეღუზუ ბისმილლის“ წარ-
მოთქმა ურჩია. (ბუჰარი, ბედულ ჰალყ 11,
ედებ, 44, 76; მუსლიმ, ბირრ 109)

ჰადისის განმარტება

ეს წმინდაზჰადისი იმ ადამიანს, რომე-
ლიც გაბრაზებულია, ეღუზუ ბესმელეს
ჩაკითხვას ურჩივს. ალლაჲის შუამავა-
ლის ეს რჩევა სურა ფუსსილეთის 41/36
აიათში ამ ღვთიური სიტყვებითაა და-
დასტურებული. „მაგრამ შენ, უთუოდ,
გენევა ცდუნება ეშმაკისგან. მაშ,
ალლაჲის მიეკედლე!“

“ეღუზუ”, ე.ი. „ისთიღაზე“,
შემდეგ მნიშვნელობას შეიცავს:
“ღვთიური წყალობისგან გაძე-
ვებულისგან და მისი სიავის-
გან ალლაჲის მივეკედლები” და
აიათში მოხსენებულ მიკედლე-
ბის ფორმას ასე განმარტავს:
ამგვარი ცოდნით გახსენებული
და წარმოთქმული „ისთიღაზე“
ბრაზსა და წყრომას დააოკებს და
ადამიანის ნერვების დაწყნარებას
შეუწყობს ხელს. როდესაც წმინდა
ჰადისში მოხსენებული საჰაბესთ-
ვის, რომელიც საქმაოდ გაბრაზებუ-
ლი იყო, ალლაჲის შუამავალის რჩევა
მიუწვდომიათ, წარმოუთქვამს და დაწყ-
ნარებულა. უფრო მეტიც, ერთ-ერთი
გადმოცემის თანახმად წამოუძახნია:
“რა მემართება, ნუთუ გავგიუდი?” თუმცა
როცა „ეღუზუ ბესმელე“ წარმოუთქვამს,
დაწყნარებულა. ეშმაკი ასეთ შემთხვევებში
ორმაგად იბრძვის და უბიძგებს ადამიანს
სიავისკენ, რამეთუ იგი დასაბამიდან აშ-
კარა მტერია ადამის მოდგმის. ეშმაკისგან
განდგომითა და ალლაჲის მიკედლებით
ბრაზი და სიძულვილი ჩაცხრება.

დასკვნა (რას გვასწავლის ჰადისი):

1. ალლაჲის შუამავალი უაღრესად შემ-
ბრალებელი იყო თავისი თანამედროვენის

მიმართ.

2. ელუზუ ბისმილლის წარმოთქმა ბრაზსა და წყორძის დააკეპს.

ადამიანი, რომელიც მოითმენს და ბრაზს სძლევს, რა საზღაურს იმსახურებს? ამის პასუხს მომდევნო ჰადისში განვიხილავთ.

მუღაზ იბნი ენესი (ალლაჰი იყოს მისა-გან კმაყოფილი) მოგვითხობს: შუამა-ვალმა (ს.ა.ს.) ბრძანა: “ვინც ბრაზს სძლევს მაშინ, როცა საკადრისი პასუხის გაცემა შეუძლია, განკითხვის დღეს ყოვლად ქე-ბული უზენაესი ალლაჲი ყველა ქმნილების ნინაშე გამოიძახებს და საშუალებას მისცემს, აირჩიოს მრავალ ქალწულთაგან ერთი-ერთი, რომელიც მოეწონება”. (ებუ დავუდ, ედებ 3; თირმიზი, ბირ 74; ყიამეთ 48; იბნი მაჯე, ზურდ 18)

ჰადისის გან-მარტება

ა ლ ლ ა ჰ ი ს
შუამავალი ამ ჰა-
დისის მეშვეობით
მახარობლობს სამო-
თხეს იმათ, რომელნიც
ბრაზის დროს მოთმინებას
გამოიჩინენ და ბრაზს სძლევენ.
უკვე განვიხილეთ, რომ ბრაზმორეული
სულის დაოკებას, ე.ი. მოთმინების გამო-
ჩენას, უდიდესი სიკეთე მოაქვს ადამიანის-
თვის ამიერ სოფელში, თუმცა ეს ჰადისი
ამიერ სიკეთესთან ერთად იმიერ ნეტარე-
ბასაც გვპირდება. ამიტომ ეს სამახარო-
ბლო მოწმუნეს ჰმატებს ძალას ბრაზის
დასაძლევად.

ჰადისში მოხსენებული ეს ფრაზა: “ვინც ბრაზს სძლევს მაშინ, როცა საკადრისი პასუხის გაცემა შეუძლია” - ყოვლად ყუ-რადსალებია. მოთმინებაც ხომ, სწორედ, ასეთ დროს არის მნიშვნელოვანი. ბრაზის დაძლევა და ადამიანების მიტევება ხომ

ჭეშმარიტი მორწმუნის თვისებებია. (სურა ალი ლიმრანი 3/133-134)

“ვისაც ძალა შესწევს, რომ საკადრი-სი პასუხი გასცეს, მაგრამ ბრაზს მოერევა და მოითმენს, დიადი ღმერთი მის გულს რწმენითა და უსაფრთხოებით აავსებს”. ვინც ბრაზს დაიოკებს, ალლაჲი დაფარავს მის ნაკლოვანებებს”. ეს წმინდაზ ჰადისები გვამცნობს კიდევ სხვა საზღაურს მოთმინების სანაცვლოდ.

ვისაც ძალა შესწევს საკადრისი პასუხის გასაცემად, ეს პირობა, განსაკუთრებით, მმართველებს ეხება. მათ ხომ ბრაზის დროს ყველაზე მეტად ესაჭიროებათ მოთმინების გამოჩენა, რადგან მმართველის რისხვამ შეიძლება გამოუსწორებელი შეცდომები და უსამართლობა მოუტანოს საზოგადოებას. ამიტომაც მმართველი გალდებულნი არიან სი-ძულვილი და ბრაზი ჩა-ახშონ თავიანთ თავში და არ გამოავლინონ საზოგადოებაში.

აქ ნათლად ჩანს, რომ რამდე-ნად მნიშვნელოვა-ნია სიძულვილისა და ბრაზის დაძლევა. მა-გრამ ამის მიღწევა არც ისე იოლია. ამიტომაც სიძულვილისა და ბრაზის დაძლევის ყველაზე კარგი სა-შუალება სიმშვიდის შენარჩუნებაა.

დასკვნა (რას გვასწავლის ჰადისი):

1. ბრაზის დაძლევა უზენაესი ალლაჲის კმაყოფილების მოპოვების პირობაა.
2. მოთმინება ყველაზე უკეთესი მა-შინაა, როცა საკადრისი პასუხის გაცემა გძალვის, მაგრამ მაინც აპატიებ.
3. მოთმინება ხომ ცხონებაა.

მეცნიერებლის წინაშე მღვაწეობა

ბაძრი შანთაბე

სამყაროში ადამიანისათვის აუცილებელია საზრდო, რომელსაც უწყალობებს უზენაესი ალლაჲი და ბედნიერება, რომელსაც ანიჭებს ისლამი მას. ადამიანი იმდენად სანდოა, რამდენადაც იცავს საკუთარ და უფრთხილდება სხვათა უფლებას. მას, ვინც ხშირად ახსენებს ალლაჲს, ემატება მხნეობა და ივინყებს მარტოობას. ადამიანის პასუხისმგებლობა იწყება მისი ჩასახვიდან და გრძელდება სიცოცხლის ბოლომდე. ანუ მას ვალად დასდევს მშობლის, ოჯახის, მეზობლის, ნათესავებისა და კაცობრიობის ამაგი. ეს ვალი, ან ვალდებულება ქმნის ისეთ სოციალურ ქსელს, რომელიც საზოგადოებას ან ამაღლებს, ან კიდევ უფსკრულისკენ უბიძგებს მათი მოქმედების შესაბამისად. ფართო საზოგადოებრივ სივრცეში ყოველ ოჯახს სამეზობლო ისე აძლიერებს, როგორც ადამიანს გარემო პირობები აყალიბებს. ესეიგი, ადამიანი საზოგადოებაში დაფასებულია, თუკი მას პატივს სცემს საკუთარი ოჯახი და ოჯახი მაშინაა ძლიერი, თუკი მას კარგად აქვს აწყობილი მე-

ზობლებთან ურთიერთობა. ისლამის შესწავლით ადამიანი გადის საზოგადოებაში თანაცხოვრების ისეთ გზას, რომელსაც გამოჰყავს ის ბუნდოვანი წყვდიადიდან და აჰყავს სიმაღლეზე, საიდანაც ვალმოხდილი შეიძლება დაჰყუროქვეყანას. ადამიანის პასუხისმგებლობები და ვალდებულებები რადგან ვრცელი თემაა, შევეცდები მკითხველს, ნანილობრივ მაინც, აღვუწერო სამეზობლო ურთიერთობები ისლამისეული განხილვით.

სურა ნისას 36-ე აიათში გამჩენი ალლაჲი სასტიკად კრძალავს ღმერთის თანამოზიარობას და მოგვინდებს სიკეთე მივაგოთ ახლო თუ შორეულ მეზობელს: „და ეთავგანეთ ალლაჲს, თანაც ნუ შეუქმნით მოზიარეს. ამავდროულად სიკეთე მიაგეთ მშობლებს, ახლობლებს, ობლებს, უპოვრებს, ქვეშევრდომებს, გაჭირვებულებს, მეზობლებსა და განსაცდელში ჩავარდნილ მგზავრებს. უეჭველია, რომ ალლაჲს არ უყვარს, ვინც მოღალატე და ამაყია.“

როგორც აიათი გვიბრძანებს, ყოველი

მუსლიმი ვალდებულია დაეხმაროს მუსლიმ-საც და არამუსლიმსაც, როგორც უზენაესი ალლაჰის გაჩენილს, მისი შესაძლებლობის შესაბამისად.

სამეზობლო ურთიერთობის შესახებ ალლაჰის შუამავალი ბრძანებს: „ჯიბრილმა მეზობელზე იმდენი დარიგება მომცა, რომ მეგონა მეზობელი მეზობლის მემკვიდრე გახდებოდა.“ გადმოგვცემენ ბუხარი, მუსლიმი და სხვები.

მეზობლებთან კეთილი ურთიერთობა საზოგადოებრივი გარემოს სიჯანსაღესთან ერთად მტკიცე რწმენის ნიშანია. ბოროტება, შური, ან სიძულვილი მუსლიმის ჩვევა ვერ იქნება, ის მისთვის მხოლოდ შეცდომის ხაფანგია.

„ვფიცავ ალლაჰს არ შეიძლება იყოს მორნმუნე! (გაიმეორა სამჯერ), - ალლაჰის შუამავალო, ვინ? - იკითხეს. - ის, ვინც თავის მეზობელს საფრთხისვან არ დაიცავს?“ ბრძანებს ალლაჰის შუამავალი და გადმოგვცემს თირმიზი.

ერთ-ერთ ჰადისში ალლაჰის შუამავალი მიგვითითებს იმ მეზობლებზეც, რომელთა მიმართ ჩვენი მოვალეობა იზრდება: „მეზობელი შეიძლება იყოს სამგვარი: ის, ვის მიმართაც სამმაგი მოვალეობა გვადევს, ვის მიმართაც ორმაგი მოვალეობა გვაკისრია და ვის მიმართაც ჩვეულებრივ მეზობლური მოვალეობა გვმართებს. სარწმუნოებრივი, ნათესაური და მეზობლური მოვალეობა სამია; სარწმუნოებრივი და მეზობლური - ორი; მხოლოდ მეზობლური კი - ერთი.“ და კიდევ, „ახლო მეზობელი შორეულზე უფრო მეტი სიკეთის ღირსია, “ბრძანებს ალლაჰის შუამავალი.

მეზობლის მიმართ ჩვენი მინიმალური მოვალეობის შესახებ შემდეგი ჰადისიდან ვგებულობთ, რომელშიც ალლაჰის შუამავალი მიმართავს თავის მეგონას: „აბუ

ზერ! წვნიან კერძს წვენი ბლომად უყავი და მეზობელსაც ნუ დაივიწყებ.“

მეზობლური მოვალეობა მხოლოდ დახმარებით არ შემოიფარგლება. ბუჰარი წერს, რომ ალლაჰის შუამავალი კრძალავს მეზობელზე ხელის შეშლას: „თუკი მეზობელს ესაჭიროება, ნუ დაუშლით მას თქვენს კედელზე ლურსმნის ჩარჭობას.“ „თუკი ესაჭიროება სესხი, მიუცი, თუკი მოითხოვს, დაეხმარე, განსაცდელში ხელი გაუწოდე, აკადმყოფობისას მოინახულე, მიცვალებულს ნამაზი ულოცე, მისი სიმდიდრე შენც გიხარიდეს, მიუღლოცე, თუკი რაიმე უსიამოვნება შეემთხვევა, მწუხარება გაიზიარე, ნუ დაუჩრდილავ სახლ-კარს, ხეხილი მასაც არგუნე, შენს ბავშვებს მის ბავშვებში ნუ გაარჩევ. ხომ გესმით, რასაც ვამბობ?! მეზობლურ ვალდებულებებს მხოლოდ ალლაჰის სპეციალი მსახურები იხდიან.“

ერთ-ერთ ჰადისში კი ალლაჰის შუამავალი ამას გვირჩევს: „მეზობლებში ხორცის დარიგება, ებრაელი მეზობლით დაიწყე.“

მაღუნის სარგებლობაც ის სამეზობლო ვალდებულებაა, რომლის მიმართ გულგრილებს წყევლის უზენაესი ალლაჰი. მაღუნი ქევსერის სურის წინა სურის სახელწოდებაა და მუფესირებს სხვადასხვანაირი განმარტება აქვთ. ზოგი მათგანის აზრით, ის, რაც ყოველდღიური ყოფაცხოვრებისათვის გვჭირდება, ეს შეიძლება იყოს ცული, თოხი თეფში და ასე შემდეგ წვრილმან ნემსამდე, მაღუნია. ზოგიერთები ცხენს და მსგავს საზიდ საშუალებებსაც მაღუნად განიხილავენ.

დაბოლოს, რაც შეეხება მეზობელზე განაწყენებას და დაულაპარაკებლობას, ალლაჰის შუამავალი ბრძანებს: „მუსლიმ-და-ძმასთან დაულაპარაკებლობა სამ დღეზე უფრო მეტხანს ნებადართული არ არის.“

☞ გელა გლეიფიძე

ჩვლილებების პირის პირი

ჩვენ, როგორც ადამიანები, ვალდებული ვართ, ყურადღება მივაქციოთ, თუ რითი იკვებება ჩვენი სული. გამომდინარე აქედან, არ უნდა მოუსმინო ყველას, ვინც ლაპარაკობს, არც ყველა უურნალ-გაზე-თის წაკითხვაა აუცილებელი, უნდა ვი-ცოდეთ, რომ სულის დაბინძურება უფრო დიდი საფრთხის შემცველია, ვიდრე უსუფ-თაო საკვები ნივთიერების კუჭში მოხვედრა. ამასთან ერთად უნდა ვიბრძოლოთ არა ადამიანის დასათრგუნად, არამედ ადა-მიანის ადამიანად ჩამოყალიბებისთვის. სწორედ, ეს უნდა იყოს ჩვენი უმთავრესი მიზანი.

აბსოლუტური სინამდვილეა, რომ მსოფლიო ცვლილებათა ქარშია მოქცეული, რომლის პარალელურად მუსლიმი ხალხის თვითშეგნება, ახსნა-განმარტების მეთოდი და თვით ცხოვრების სტი-

ლიც შეიცვალა. უფრო მძიმე სიტუაცია ის არის, რომ სხვადსხვა არაკეთილმოსურნე ისლამური ცხოვრების ახალი კრიტერიუ-მების განსაზღვრას ცდილობს. აგრეთვე ცხოვრების ისლამურ ჭრილში მოქცევის სანაცვლოდ ისლამის ადამიანების ბუნე-ბისთვის მოქცევის მცდელობებმა იჩინა თავი. უამრავი ადამიანისთვის უზენაესი ალლაჰისთვის მინდობა მზაკვრულ იდეო-ლოგიებზე მორჩილებით შეიცვალა. რაც იმას ნიშნავს, რომ თითქოს და ხილულმა ძალამ უფრო დიდი ზეგავლენის ქვეშ მო-აქცია ადამიანი. ისიც ითქვა, რომ მუსლი-მი ქალის მიერ თავსაფრის ტარება ნება-ყოფლობითია და იგი აუცილებლობას არ წარმოადგენს. ეს და მსგავსი მოსაზრებანი კი წმინდა აიათებთან პირდაპირ წინააღმ-დეგობაში მოდის და მათი გააზრებაც კი უდიდესი საფრთხის შემცვლელია. ამიტომ აუცილებელად მუსლიმ ხალხს სჭირდება

უფრო მეტი განათლება და ცოდნა, რათა არ მოექცნენ თვალთმაქცურ გარემოში და შესძლონ საკუთარი, უპირველეს ყოვლისა, რელიგიური ფასეულობების მტკიცედ დაცვა. ეს იქნება მზაკვრული იდეოლოგიების წინააღმდეგ ბრძოლის უმნიშვნელოვანესი ნაბიჯი. გამომდინარე იქიდან, რომ უზენასმა ალლაჰმა ადამიანი საუკეთესო ფორმით გააჩინა, მას უბოძა გონება და იგი აქცია გონიერ არსებად, ზემოთ მოცემულ სიტუაციებში, სწორედაც, ცოდნის საშუალებით იგრძნობს თავს დაცულად. გონიერ ადამიანს ვერ შეაცდეს ვერანაირი ეშმაკური ხრისტი, თუ ის მისთვის მიწოდებულ ახალ პროდუქციის მიღებისას დაფიქრდება და შესაბამისად მოიქცევა. სიმართლე მხოლოდ ერთია და არ შეიძლება მრავალი იყოს, ამიტომ გონიერი ადამიანი დაფიქრებითა და მთელი სიდინჯით მოეკიდება ახალ იდეოლოგიებს. სწორედ, გონიერება და დაფიქრება შეუშლის ხელს, რათა არ მოექცეს ადამიანი სულიერ ქაოსში, რომლისგანაც თავის დაღწევა არცთუ ისე მარტივია. სულიერად არეული ადამიანის ნებისმიერი გზით წავიანა, რა თქმა უნდა, გაცილებით ადვილია.

ყოველი ადამიანი თავს უნდა გრძნობდეს მოვალედ, რომ მას ღვთის წინაშე გააჩნია ვალდებულება, გამოიყენოს გონება და არათუ რომელიმე ხალხის ან ჯგუფის მომაჯადობებელ აზრებს მიაქციოს ყურადღება, არამედ დაფიქრდეს და საკუთარი რწმენა თავად განსაზღვროს. წმინდა ყურანში უამრავი აიათია ზეგარდმოვლენილი, რომლებშიც უზენაესი ალლაჰი ადამიანებს დაფიქრებისა და გონიერებისკენ მოუწოდებს. მაგალითად:

„ნუთუ ისინი ყოველმხრივად არ გაიაზრებენ ყურანს? და რომ ყოფილიყო ალლაჰის გარდა სხვა წიაღიძან მოვლენილი, მასში, უეჭველად, უამრავ გაუგებრობას იპოვიდნენ“. (სურა ნისა, აიათი 82)

„და იგია, რომელიც აგზავნის თავისი წყალობის წინ ქარებს მახარობლად და როცა დამძიმებულ ღრუბელს დაძრავენ ისინი, ჩვენ მათ გადავისკრით მცდარი მინისაკენ და მისგან წყალს გარდმოვავ-

ლენთ. ასე აღმოვაცენებთ მისით ყოველგარ ნაყოფს. ამგვარად ვაცოცხლებთ მცდრებს, ეგების იყოთ გონებამახვილნი!“ (სურა არაფი, აიათი 57)

„განა ის, ვისაც გაჩენა შეუძლია, ჰგავს იმას, ვისაც გაჩენა არ შეუძლია? ნუთუ აღარ უნდა გულისხმაცყოთ თქვენ?“ (სურა ნაპლი, აიათი 17)

ყოველთვის, როცა საუბარი შეეხებოდა რელიგიის ქადაგებას, იმისათვის, რომ საუბარი მუსლიმებისთვის უფრო დამაჯერებელი და ეფექტური ყოფილიყო, წმინდა აიათები, ჰადისები და აგრეთვე ისლამის უდიდესი სწავლულების სიტყვები მოიშველიებოდა, თუმცა ბოლო ხანებში ბევრ საზოგადოებაში ყველაფერ ამის ადგილი დასავლეთელი ფილოსოფოსების გამონათქვამებმა დაიკავა.

შეუძლებელია იმის უარყოფა, რომ დღევანდელ ცხოვრებაში ყველამ გარკვეულ მიზანს მიაღწია, გუშინდელთან შედარებით ცხოვრების სტანდარტები შეიცვალა, მოგზაურობის კომფორტიც გაუმჯობესდა და ჩაცმულობის ხარისხიც. მაშინ, როცა ძალიან ბევრი ადამიანი ლუკმა-პურის მოპოვებისთვის მთელი ძალით ირჯება, მაგრამ მიზანს მაინც ვერ აღწევს, ამ დროს უამრავი ადამიანი ტანისამოსს მარკების მიხედვით ირჩევს და მოკლე ხანში იმასაც უკადრისობს. მოკლედ, ზოგს იმის დარღი აწუხებს, რომ დღეს როგორ დანაყრდეს, ზოგი კი მოდის კვირეულებით არის დაკავებული. მართალია, ცხოვრებას არ უნდა ჩამორჩე და განვითარებას ფეხი უნდა აუწყო, მაგრამ მეზობელი როცა მშიერი გყავს, ელემენტარულმა სინდისის გრძნობამ მაინც უნდა შეგაწუხოს და დახმარების მიღმა არ უნდა დატოვო. გამომდინარე იქიდან, რომ ცხოვრების პირობები იცვლება, ყოველთვის უნდა ვეცადოთ, ხელი არ შევუწყოთ რელიგიური ფასეულობების შეცვლას და მტკიცედ შევინარჩუნოთ იგი.

მსგავს სიტუაციებში და ცვლილებების ქარცეცხლში მოქცეული წმინდა შუამავლის თანამედროვე ებუ ზერ ელ ღიურარი (ალლაჰი იყოს მისგან კმაყოფილი) მტკიცედ დადგა და შედეგსაც მიაღწია.

ებუ ზერი ისეთ პირობებში, რომლებშიც ინდივიდუალური და სოციო-პოლიტიკური ცხოვრება სერიოზულ ცვლილებებს ეძრძოდა, სრული შემართებით იცავდა ისლამის ფასეულობებს. ებუ ზერი ადამიანებს, რომლებიც უსამართლოდ სიმდიდრეს იხვეჭდნენ, რელიგიის სახელით ხალხის ქონებას ითვისებდნენ და ღარიბს ლუკმაპურს ართმევდნენ, სურა თევზეს 35-ე აიათს ახსენებდა და აფრთხილებდა:

„იმ დღეს გაშანთებული იქნება ჯოჯოხეთის ცეცხლზე მათი ზედაპირი, გაახურებენ და დაიდალება შუბლი მათი, და ფერდნი მათნი, და ზურგნი მათნი: აი, ესაა, რაც მოაგროვეთ თქვენი სულისთვის. მაშინ იგემთ ის, რასაც აგროვებდით!“

ებუ ზერი ასევე ხმამაღლა აფრთხილებდა იმ პიროვნებებს, რომლებიც დათიასმასახურებას (ნამაზს) სრული მორჩილებითა და მოკრძალებით არ ასრულებდნენ და მხოლოდ მოჩვენებით აკეთებდნენ ამას. მათ სურა „მალუნის“ მე-4 და მე-5 აიათებს ახსენებდა:

„ვაი, იმ მლოცველებს, რომელნიც უგულისყუროდ ასრულებენ ლოცვას! რომელნიც (დგთისმსახურებას) სხვის დასანახად აღავლენენ!“

ებუ ზერი დამრიგებლური ნიჭით სავსე თავმდაბალი პიროვნება იყო. იგი იყო უკეთილშობილესი შუამავლის 14 რჩეულ თანამიმდევართაგანი და გამორჩეული მოსამართლე გახლდათ. წმინდა შუამავლი როდესაც საუბარს იწყებდა, ებუ ზერი თუ არ ესწრებოდა, აუცილებლად მოიკითხავდა. წმინდა შუამავლმა ასევე ებუ ზერს ასწავლა, თუ რა გზებით და როგორ უნდა დაეღწია თავი ქვეყანაში მომზდარი სხვადსხვა სახის გაუგებრობებისგან.

ებუ ზერი გადმოგვცემს: წმინდა შუამავლმა შემდეგი შვილი რამ მირჩია: „ ღარიბების სიყვარული და მათთან სიახლოვე, ჩემზე უფრო დაბალი მდგომარეობის ადამიანებისთვის ყურადღების მიქცევა, არავისგან არაფრის თხოვნა, ნათესავის

მონახულება, თუნდაც მან ზურგი შემაქციოს, სიმართლის თქმა, თუნდაც მწარე იყოს, ალლაპის გზაზე მუხლჩაუხრელი გარჯა და „ლა ჰევლა ველა ყუვეთე ილლა ბილლაპილ ღალი იილ ღაზიიმ“, -ის მრავალჯერ წარმოთქმა. (აპმედ, მუსნედი, V, 159) ებუ პურეირეს მიერ გადმოცემულ ჰადისში ნათქვამია: ალლაპის შუამავლი ბრძანებს: „ვისაც წმინდა მერიემის თავმდაბლობა გაახარებს, მან ებუ ზერს შეხედოს.“ (იბნი სად თაბაქათი, IV, 228)

როდესაც ებუ ზერი ადამიანებს მიმართავდა, იგი ყოველთვის სადად საუბრობდა და ისლამს გასაგებ ენაზე ქადაგებდა. ებუ ზერი ყურაიშების თავშეყრის ადგილებში დადიოდა და ზექათის ურჩაგადამხდელებს საიქიოს სასჯელს აუწყებდა ხოლმე.

როგორც სწავლულები გადმოგვცემენ, ებუ ზერი პირველ რიგში წმინდა შუამავლის ლირსული და ლვანლმოსილი თანამედროვე გახლდათ. იგი თავის ადამიანურ ვალდებულებებს პირნათლად ასრულებდა და ცხოვრობდა ისე, როგორც სრულფასოვან მორწმუნეს შეეფერებოდა. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ წმინდა შუამავლის რჩევები ებუ ზერის მისამართით ყველა მუსლიმის საყურადღებო უნდა იყოს. მხოლოდ ებუ ზერი არ იყო ვალდებული, ჰყვარებოდა ღარიბები, ყოფილიყო თავმდაბალი, არ ეთხოვა ვინმესგან სარჩო, ნათესაურ კავშირებს სისათუთით მისდგომოდა, ყოველთვის სიმართლე ეთქვა და ასე შემდეგ. მაგრამ უნდა ვიცოდეთ, რომ ყველა ეს დარიგება ნებისმიერ ჩვენგანს გვეხება და სრული მორჩილებით უნდა მოვეკიდოთ.

და ბოლოს, უნდა ითქვას, რომ ადამიანი, განურჩევლად საცხოვრებელი ადგილისა, ვალდებულია ყველაფერი იღონოს ცოდნის მისაღებად, არ დაიზაროს დაფიქრება და მტკიცებ გაუფრთხილდეს რელიგიის ფასეულობებს. ვინაიდან ეს ღირებულებები არც თუ ისე ადვილად არის მოხვეჭილი და მისი დაკარგვის უფლება არავის აქვს.

თრიდონ ამაშიძე

რელიგიური ტოლერანტობა გადაგვარჩენს, შეუმწყნარებელი ქმედებები კი შეაფერხებს ჩვენს მშვიდობიან ცხოვრებას.

„რაც მტრობას დაუზიგრევია, სიყვარულს უშენებია“ - გვასწავლიდა ქართველებს ჩვენი უგვირგვინო მეფე, ილია ჭავჭავაძე. თუკი ამ ანდაზას ყურადღებით მოვუსმენთ, მაშინ აუცილებლად გავიმარჯვებთ. ჩვენს უმშვენიერეს სამშობლოს ძნელბედობის ჟამს გარდაუვლად სჭირდება ერთიანობა, მაგრამ ერთიანობა მაშინ იქნება ძლიერი, ფასეული და სიკეთის მომტანი, თუ იგი გონიერებაზე და მაღალ იდეალებზე დამყარებული. ერთიანობა უნდა დაეფუძნოს იმ ზენობრივ ღირებულებებს, რომლებიც ნამდვილი დემოკრატიული სახელმწიფოს მშენებლობას უწყობს ხელს. სწორედ, ნამდვილი დემოკრატიული პრინციპების დაცვა და ერთიანობა გადაარჩენს ჩვენს სამშობლოს.

აღმსარებლობის თავისუფლება

აღმსარებლობისა და სინდისის თავისუფლება არის ადამიანის უფლებათა შემად-

გენელი ფუნდამენტური ნაწილი, რომელმაც დასრულებული სახე მიიღო „ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციაში“ 1948 წელს. ეს თავისუფლება გამყარებულია 1966 წლის საერთაშორისო პაქტით.

რელიგიის თავისუფლებას საქართველოს კონსტიტუცია იცავს, თუმცა სამწეხაროა ისიც, რომ საქართველოში ჯერ კიდევ არ არის მიღებული კანონი რელიგიის შესახებ, რომელიც სამართლისა და კანონის ჩარჩოებში ჩაყენებს საქართველოში მაცხოვრებ ყველა რელიგიის მიმდევარს. სარწმუნოების ძალადობით გავრცელება არცერთი რელიგიის მიზანი არ არის. ასეა ისლამშიც:

„ისლამში იძულება არ არის, გზა ჭეშმარიტებისა ნათლად არის გარჩეული ცდომილებისგან“. (სურა ბაყარა, აიათი 256)

რადიკალურ-ეთნიკური და რელიგიური შეუწყნარებლობა ის ფსიქოლოგიური და იდეოლოგიური ფაქტორებია, რომლებიც დემოკრატიის სუფთა შუქს ჩრდილავს. ერთად-ერთი ღმერთის მორნმუნე ყველა

ადამიანი ერთმანეთისადმი შემწყნარებლები და მიმტევებლები რომ ვიყოთ, ამისათვის სახლემნიფოს მიდგომა საზოგადოების მიმართ ზოგიერთ ასპექტში უნდა შეიცვალოს. კანონი ყველასთვის ერთი უნდა იყოს და კანონის წინაშე ყველა თანასწორი უნდა იყოს.

საქართველოს კონსტიტუცია თანასწორუფლებიანად განიხილავს ყველა მოქალაქეს მისი რელიგიური და ეთნიკური იდენტობის განურჩევლად.

ყველა ადამიანი დაბადებით თავისუფალია და კანონის წინაშე თანასწორია განურჩევლდა რასისა, კანის ფერისა, ენისა, სქესისა, რელიგიისა, პოლიტიკური და სხვა შეხედულებისა, ეროვნული, ეთნიკური და სოციალური კუთვნილებისა, წარმოშობისა, ქონებრივი და წოდებრივი მდგომარეობისა, საცხოვრებელი ადგილისა. (მუხლი 14. ს. კონსტიტუცია)

„ყოველ ადამიანს აქვს სიტყვის, აზრის, სინდისის, აღმსარებლობისა და ონეგის თავისუფლება“ (მუხლი 19. ს. კონსტიტუცია)

ჩვენ ნამდვილი ტოლერანტები მაშინ ვიქნებით, როცა პატივისცემით მოვეპყრობით ყველა მორჩილეს განურჩევლად ქრისტიანისა, იუდეველისა თუ ათეიისტისა. ყველა ადამიანი წმინდა ადამის მოდგმაა, ყველა თავისი ქმედებითა და თაყვანისცემით თავისას მიიღებს.

ჭეშმატირებაა, რომ ღმერთი თუ სწამს ადამიანს, ყველა სხვა ფენომენზე მაღლა დგას თავისი მოქმედებითა და ქცევით. ამიტომ სარწმუნოების ეროვნულობით განსაზღვრა, რბილად რომ ვთქვათ, დიდი გაუგებრობაა.

ყველაზე დიდი საგანძურო, რომელსაც კაცობრიობა უნდა ფლობდეს, თავისუფლებაა და იგი, ვინც არ ისწრაფვის მისი მოპოვებისა და დაცვისთვის, არასრულფასოვანია, არაადამიანური ბუნებისაა, რადგან ღმერთმა ის თავისუფალი გააჩინა და არა სხვაგვარი.

რელიგიის თავისუფლება ის ძირითადი პრინციპია, რომლის გარეშეც არ არსებობს თანამედროვე სამართლებრივი და დე-

მოკრატიულ-ლიბერალური სახელმწიფო, გვნამდეს და შეგვეძლოს ამ ონეგის სიტყვითა და საქმით გამოხატვა – არის თავისუფლება, რომლითაც უზრუნველყოფილი უნდა იყოს ყველა ადამიანი.

ძმის რჯული:

ისლამისადმი კეთილგანყობის მაგალითად საქართველოს დამფუძნებელი კრების ოფიციალური განცხადება გამოგვადგება, რომელიც 1920 წელს გაკეთდა:

„ნურავინ იფიქრებს, რომ სარწმუნოება ხელს შეუმლის ქრისტიანი და მაჰმადიანი (მუსლიმი) ქართველების ერთობას. რჯული რჯულია, მაგრამ სისხლი და ეროვნება კიდევ სხვა. ჩვენ მაჰმადიან ძმებს რჯული აერთიანებს სხვა მაჰმადიანებთან, მაგრამ ენით, სისხლით და ეროვნებით ქრისტიან ქართველებთან არიან. ქრისტიანი ქართველები არ ვიცნობთ მაჰმადის სარწმუნოებას და ბევრს ჰგონია, იგი საერთოდ განათლებისა და დაწინაურების წინააღმდეგია. ეს მართალი არ არის. არაბები და სპარსელები მაჰმადიანები არიან, მაგრამ ერთ დროს ისინი განათლებით ევროპის ყველა ერზე მაღლა იდგნენ. თვითონ შუამავალი მუჰამედი ქრისტიანების სახარებას დიდად აფასებდა და ამბობდა, რომ სახარება ღვთისაგან მოვლენილი წიგნია. ყოველი ქრისტიანი ქართველი ყოველთვის პატივს უნდა სცემდეს ისლამის რჯულს, რომლის აღმსარებელია მრავალმილონიანი ერების ხალხი. რომელსაც მისდევენ ჩვენი ღვიძლი ძმებიც. მაჰმადის რჯული ჩვენი ძმების რჯულია და ყოველთვის განსაკუთრებულია. ყურადღებით უნდა ვეპყრობოდეთ მას, პატივს უდნავსცემდეთ ყოველი ადამიანის რჯულს, მით უფრო უფროსი ძმისას. არავინ არ უნდა დაივიწყოს ეს. ამისათვის უნდა ვმუშაობდეთ ყველა ქართველი. (გაზეთი, „მაჰმადიან ქართველები“ თბილისი 1920 წელი. გვ. 15-16)

უნდა გავიმეოროთ კიდევ ერთხელ ამ წერილის ტოლერანტული დასკვნები, რომ რჯული სხვადასხვა გვაქვს მაჰმადიან და ქრისტიან ქართველებს, მაგრამ ორივენი ვართ ერთი საქართველოს შვილები. მშობლიური ენა, ერთი სისხლი, ერთი ხასიათი გვაქვს.

ისლამი მთლანგველობას კრძალავს

ისლამი, ისე როგორც შემოსავლის ჰალალი გზებით მიღებას ბრძანებს, ასევე კრძალავს მოგებულის ფუჭი და არასაჭირო ადგილებში გახარჯვას. უზენაესი ალლაჰის წმინდა ყურანში ბრძანებს:

„...ჭამეთ და სვით, და არ გადახვიდეთ ზღვარს...“ (სურა არაფი, აიათი 31)

აღნიშნული აიათიდან აშკარაა, რომ მფლანგველობა კატეგორიულად აკრძალულია. აიათის დასასრული სიტყვები „უეჭველად, მას არ უყვარს ზღვარგადასულნი“ მუსლიმებისთვის მნიშვნელოვანი გაფრთხილებაა. რა თქმა უნდა არცერი მუსლიმი არ ისურებს იმას, რომ იყოს ისეთი ადამიანი, რომელიც არ უყვარს უზენაეს ალლაჰს.

აღსანიშნავია ისიც, რომ ისლამი არც სიძუნებს მიესალმება, ცხოვრებაში საშუალო გზის დაცვას ბრძანებს და ადამიანებს ყოველთვის ზომიერებისკენ მოუწოდებს.

ადამიანები, რომლებიც უზენაესი ალლაჰის მოწყალებას დაიმსახურებენ სწორედ ისინი არიან, ვინც საშუალო ცხოვრების სტილი აიარჩიეს და მფლაგველობისგან თავს შორს იკავებენ. უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

„ხოლო რომელნიც, როცა შემოწირულობას გასცემენ, არ ფლანგავენ და არც ძუნწობენ, საშუალოს ირჩევენ მათ შორის.“ (სურა ფურყანი, აიათი 67)

აიათებიდან ნათლად ირკვევა, რომ ისლამი გვასწავლის თუ როგორ უნდა მივიღოთ შემოსავალი ასევე გვასწავლის იმასაც, თუ სად და როგორ უნდა დაკხარჯოთ. ჩევნი ვალია ყურადღებით გავითავისოთ უზენაესი ალლაჰის ბრძანება და წმინდა შუამავლის რჩევები. ამრიგად გავუფრთხილდეთ ზღვარგადასულობა და ცხოვრება შესაბამისად მოვიწყოთ.

მაშინ როცა პიორვება შემოსავალს

ფლანგავს, შემოსავალსა და გასავალს არ აკონტროლებს, ან შემოსავალზე მეტს ხარჯავს. შეუძლებელია მან ცხოვრების სასურველ სტანდარტებს მიაღწიოს და ოჯახში სიმშვიდე ჰქონდეს. გამომდინარე აქედან, ქონება და ფული უნდა დავხარჯოთ მხოლოდ საჭირობისათვის და სასარგებლო საქმეებისთვის.

მდგომარეობა ანალოგიურია, როგორც ერთი ოჯახისთვის ასევე სამშობლოსთვის. მფლანგველობა ხელს უშლის ქვეყნის განვითარებას, თუ ფუჭად იხარჯება, მოქალაქეებისა და საზოგადოების ნაამაგარი.

ნამდვილად გულისამაჩუქებელია ის ფაქტი, რომ ჩვენს ქვეყანაში ნაგვის ყუთებში გადაყრილი სურსათისა და პურის რაოდენობა საკმაოდ გაზრდილია. რა თქმა უნდა ნაგავშია გადაყრილი, არა მხოლოდ პური, არამედ, ასევე გადაყრილია გლეხის შრომაც. პურის მოყვანით დაწყებული, მისი სახლში მიტანით დამთავრებული, ანუ ნაგავშია გადაყრილი გლეხის ჯაფაც.

წმინდა შუამავალი პურის მიმართ პატივისცემას ბრძანებს.

ამიტომ პურის ნაგავში ჩაყრით უგულებელყოფთ, როგორც წმინდა შუამავლის რჩევას, ასევე უყურადღებობას ვიჩენთ დათიური წყალობის მიმართ.

მფლანგველობაა, თეფშზე სასურველზე მეტი საჭმელის გადაღება, არასაჭირო დროს ჩართული შუქის დატოვება, ონკანიდან წყლის ტყუილად დინება და ასე შემდეგ. არავის აქვს იმის უფლება, რომ ამ ყველაფერს უაზროდ იყენებდეს და ფლანგავდეს.

დროის ტყუილად ხარჯვაც მფლაგველობაა. ასევე მფლაგველობაა ისიც, რომ ეცადო შენი ცხოვრება შენზე უფრო მდიდარ პიროვნებების ცხოვრებას დაამსაგავსო და ამისათვის ოჯახში არსებული ნივთი გაასხვისო და სანაცვლოდ უფრო ძვირადლირებული იყიდო. ცხოვრების ასეთი სტილი ისლამს ძირშივე ენინაალმდეგება, სოციალურ წყობას ხელს უშლის და ეკონომიურად ანადგურებს.

განვითარებული ერები ისინი არიან, ვინც შრომობენ, იციან სად უნდა გახარჯონ შემოსავალი და მფლანგველობისგან ყო-

ველმხრივ შორს დგანან.

შესაძლებლობები, დრო, შემოსავალი, მინის ზედა თუ მინისკვეშა სიმდიდრეები, ზომიერად უნდა გამოვიყენოთ, ფასი ვიცოდეთ ხელთარსებული წყალობების და მფლანგველობას ყურადღებით გავუფრთხილდეთ. თუკი ასე ვიცხოვრებთ ჩვენი ქვეყანაც სხვა განვითარებულ ქვეყნების რიგებს შეუერთება.

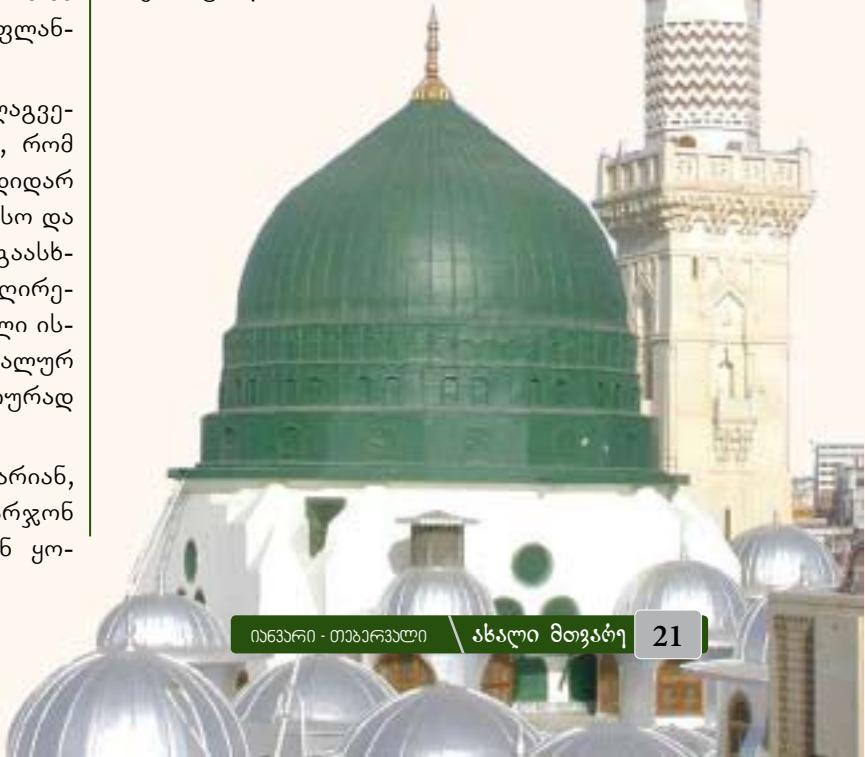
წმინდა შუამავალი ერთ-ერთ ჰადისში ბრძანებს: „ხელმომჭირნე სილარიბეში არ ჩავარდება“. (ქეშფულ ჰაფა, ტომი 2 გვ. 189) აღნიშნული სიტყვებით ცხოვრების ის მნიშვნელოვანი პრინციპი გვასწავლა, რომელიც ვალდებული ვართ გავითავისოთ. არ უნდა დავივიწყოთ, რომ მფლანგველობის ზიანი მხოლოდ ამქეყენით არ შემოიფარგლება.

მათ ვინც, ამქვეყანაზე სიცოცხლე და ქონება სათანადოდ ვერ შეაფასეს, განკითხვის დღეს პასუხი მოეკითხებათ.

უკეთილშობილესი შუამავალი ბრძანებს:

განკითხვის დღეს უზენაესი ალლაჰის წინაშე ადამიანი მანამდე იქნება წარდგენილი და ფეხს ვერ მოიცვლის, სანამ ამ ოთხ შეკითხვას პასუხს არ გასცემს:

1. სად გალია სიცოცხლე,
2. სხეული სად და როგორ დააბერა,
3. ქონება როგორი გზებით დააგროვა და სად ხარჯავდა მას,
4. როგორ მოქმედებდა თავისი ცოდნით.

თურქის სილიკი მილან ოსმან ხური თოვებაში

საუკეთესო ქარალითი,

სანიმუშო არამიანი და ქარალი წერის

მუჰამმედ შუამავლის დაბადებით ეს სამყარო ალლაჰმა თავისი წყალობით შეამკო. დილის ცისკარმა და ოქროსფერმა დაისმა ფერები შეიცვალა, ადამიანები ჩაიძირნენ სულიერების ჩაუწვდომელ სამყაროში, სიტყვები და საუბრები განსაკუთრებული სიტკბოთი აივსო, სამყაროში ყველაფერმა თავისებური აზრი და სიფაქიზე ჰპოვა. შეირყა და ძირს გადმოცვიდა კერპები, რომლებიც უმეცრებამ აღმართა. მადაინში ირანელი მმართველების ციტადელები, სვეტები და ციხესიმაგრეები წაიქცა და დაიშალა. ბოროტებითა და ცოდვით სავსე სავას ტბა დაშრა, ეს იყო ალლაჰის ძლევამოსილების შედეგი, მისი ღვთაებრივი წყალობის გამოვლენა, რომელმაც მოიცვა მთელი სამყარო.

კაცობრიობის ისტორიაში წმინდა მუჰამმედ შუამავალი ერთადერთი ადამიანია, ვისი ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ყველა დეტალიც დაწვრილებით შეისწავლა და გადაეცა მომავალ თაობებს. მისი ყოველი ქცევა, ყოველი ნაბიჯი, ყოველი სიტყვა და მოქმედება, შინაგანი სამყარო, სულიერი გრძნობები და ხასიათის ცვლაც კი, მისი ერთგული თანამოაზრების მეხსიერებაში ჩაიქცდა. საყვარელი შუამავლის სახე, ყოველი მისი მოძრაობა და მოქმედება მისი

მიმდევრების ყოველდღიურ ცხოვრებაზე უზარმაზარ ზეგავლენას ახდენდა.

ალლაჰმა ადამიანებს წიმუშის ასაღებად, წმინდა მუჰამმედ შუამავლის სახით, საუკეთესო თვისებების მატარებელი ადამიანი გამოუგზავნა, რომლისგანაც შეიძლება ავილოთ ისეთი მაგალითები, როგორიც არის: ალლაჰის მიმართ მადლიერებისა და კმაყოფილების გრძნობა, მოთმენა, ხელგაშლილობა, სიკეთე, წონასწორობის შენარჩუნება, პატივისცემა, დაფასება და სხვა.

უზენაესი ალლაჰის მიერ გამოგზავნილი მუჰამმედ შუამავლის ცხოვრება ჩვენი პლანეტის ყველა ხალხისათვის უმნიკვლო ნიმუშს წარმოადგენს, ვინაიდან სამყაროს გამჩენი ყურანში ბრძანებს:

„ალლაჰის შუამავალი თქვენთვის სანიმუშო მაგალითი იყო, მათთვის, ვისაც ალლაჰის და განკითხვის დღის იმედი აქეს და მონინებით ახსენებს მას (ალლაჰის). (სურა ალ-აჭაბი, აიათი 21)

წმინდა მუჰამმედ შუამავალმა ცხოვრების ყველა სფეროში ისეთი სანიმუშო მაგალითი გვიჩვენა, რომლის მიღწევაც მხოლოდ ადამიანს შეუძლია. მის ყოველ მოქმედებაში საუკეთესო სილამაზე იგრძნობა. ამიტომ ყოველ ადამიანს შეუძლია, წმინდა მუჰამმედ შუამავლის სუნნეთიდან მისთ-

ვის საუკეთესო მაგალითი გადმოიღოს. მისი ქცევები ვარდების ის ლამაზი თაიგულია, რომლისგანაც ყოველ ადამიანს მისთვის სასურველი ყვავილის ამორჩევა შეუძლია.

როგორც უკვე ვთქვით, წმინდა მუჰამედ შუამავალი ამქვეყნად მოვლენილ ადამიანთა შორის ყველაზე სანიმუშოა. მისი ცხოვრება ყველა ადამიანისთვის სამაგალითოა, რადგან ალლაჰმა ის ობლად გააჩინა, ამიტომ ყოველგვარი ცხოვრების

გამოცდილება მისცა და საბოლოოდ ადამიანის შესაძლებლობის მაქსიმალურ ზღვრამდე მიიყვანა. ის ჯერ ალლაჰის შუამავალი გახდა, შემდეგ კი — სახელმწიფოს მეთაური. ამიტომ მას მრავალი საბედისწერო ნაბიჯის გადადგმა და ურთულესი საქმის გაკეთება მოუხდა. უზენაესმა ალლაჰმა ყურანში შუამავალი მუჰამედი წარმოადგინა როგორც „უსვეი ჰესენა“, რაც ქართულად „საუკეთესო ნიმუშს“ ნიშნავს.

ადამიანისთვის ყველაზე ძვირფასი, ხელჩასაჭიდი ალლაჰის მიერ გამოგზავნილი ყურანია, რომლის მიმდევარი დაცულია ყოველი შეცდომისგან. წმინდა ყურანი ყველაზე ძლიერ სწორედ წმინდა მუჰამედ შუამავალს ესმოდა და ის ყოველთვის იმის მიხედვით დგამდა ნაბიჯს. ამიტომ ადამიანისთვის ყველაზე ძვირფასი მხოლოდ ყურანი და შუამავლის სუნნეთია.

მეორე მხრივ, ჩვენთვის ცნობილია, რომ წმინდა მუჰამედი შუამავლობის მინიჭებამ-

დეც სანიმუშო, ყველასთვის სანდო და საყვარელი ადამიანი იყო. მას ყველა „ემინს“ და „სადიყს“ (სანდო, ერთგული) ეძახდა.

მუჰამედს ყველა ენდობოდა და მის გადაწყვეტილებებს პატივს სცემდა, რადგან იცოდნენ, რომ ის სამართლიანი იყო და უსამართლიდ არასდროს მოიქცეოდა. სწორედ, მისი გადაწყვეტილებით მოხდა ქაბას კედელში „ჰაჯერულ ესვედის“ (სამოთხის ქვის) განთავსება.

წმინდა მუჰამედ შუამავალს არაბები ისეთ დიდ პატივს სცემდნენ, რომ თვით მისმა უბოროტესმა მტერმა, აბუ სუფიანმაც კი ვერ შესძლო სიმართლის დაფარვა, როცა რომის იმპერატორი ჰერაკლე მას შეეკითხა. „ — ყოფილა შემთხვევა, რომ მუჰამედს არ შეესრულებინა თავისი პირობა?“

— არა! ის ყოველთვის თავის სიტყვას ასრულებდა!

ალლაჰის შუამავლის ცად ამაღლების შემდეგ, როდესაც აბუ ბაქრს ჰეითხეს, სჯეროდა თუ არა ამ სასწაულის, მან უპასუხა:

„თუკი მუჰამედმა თქვა, მაშინ მართალია!“

მუჰამედ შუამავლის სამართლიანობის შესახებ უამრავი მაგალითის მოყვანა შეიძლება:

ჰეიბერის ბრძოლის წინა დღეებში ერთერთი ებრაელი მწყემსი, რომელსაც იასი-

რი ერქვა, ალლაპის შუამავალთან მივიდა. ცოტაოდენი საუბრის შემდეგ მან ისლამი მიიღო და მუსლიმთა რიგებში გაერთიანება ისურვა. მაგრამ მუჰამმედ შუამავალმა მას ჯერ ცხვრების თავიანთ პატრონებზე ჩაბარება და მათ რიგებში მხოლოდ ამის შემდეგ გაერთიანება ურჩია. ეს სწორედ ის მაგალითია, რომ ყველაზე მწვავე მომენტშიც კი ალლაპის წმინდა შუამავალი მკვეთრად გამოხატავდა ამანათზე გაფრთხილების აუცილებლობას.

1789 წელს ფრანგმა ფილოსოფოსმა ლაფაიეტმა ადამიანის უფლებების შესახებ წიგნი გამოუშვა, რომელშიც ისლამის კანონების შესახებ ხმამაღლა განაცხადა:

„ო, მუჰამმედ! ამ დრომდე ვერავინ მიაღწია სამართლიანობის იმ დონეს, რომელიც შენ პრაქტიკულად განახორციელებალის ცხოვრებაში!

ისლამის წყაროებში, ყურანსა და სუნნეთში, რომლებშიც ნათლად ვხედავთ ყველაფერს, არსებობს მრავალი საკითხი, რომლებიც ადამიანებისთვის მიუწვდომელი რჩება, მაგრამ ისინი მუჰამმედ შუამავლისთვის ცნობილი იყო. სწორედ ამიტომ, ალლაპის შუამავლის მოქმედების ყოველი მხარე სხვადასხვაგვარად არის დახასიათებული.

თუკი ყურადღებით გავეცნობით ისლამის მეცნიერულ სამყაროში 1400 წლის განმავლობაში გამოცემულ ყველა ნაშრომს, ერთი რამ ცხადი გახდება: ყოველი მათგანი დაწერილია ერთი მიზნით-აეხსნათ ხალხისთვის მუჰამმედ შუამავლის მორალურ-რელიგიური მრნამსი.

წმინდა შუამავლის გვერდით მყოფ ადამიანთაგან მუდმივად მისი ღვთაებრივი შუქის დანახვა მხოლოდ რამდენიმეს შეეძლო. გადმოცემის მიხედვით, როცა ალლაპის შუამავალი მეჩეთში ხალხს ესაუბრებოდა, მათგან თვალებში მას მხოლოდ აბუ ბაქრი და

ომარი უყურებდნენ, სხვები კი თავდახრილი უსმენდნენ.

ამის შესახებ ამრ იბნ ასე ამბობს:

„დიდი ხნის განმავლობაში ალლაპის შუამავლის (სალლალლააჰუ ალეიჰი ვესელლე) გვერდით ვიყავი, მაგრამ მისი საუბრის დროს ვერ მოვახერხე თავის მაღლა აწევა და მისი სახის ცქერით დატკბობა. დღეს რომ მთხოვონ მისი დახასიათება, ამას ნამდვილად ვერ შევძლებ.“ (მუსლიმი, იმანი, 192. აპმედ იბნ ჰანბელი 4-199).

ახლა კი, ალლაპის შუამავლის სანიმუშო ადამიანად გაცნობის მიზნით, რამდენიმე მაგალითი კიდევ განვიხილოთ:

„ალლაპის შუამავალი სახით ძალიან ლამაზი და მიმზიდველი იყო. ერთ-ერთ ებრაელს, აბდულლაჰ იბნ სელამს, შუამავლის მიერ ჰიჯრის გაკეთების დროს მისი დანახვის ინტერესი გაუჩნდა და იკითხა, რომელი იყო იგი. წმინდა შუამავლის დანახვაზე თქვა: „ამ სახის პატრონი ტყუილს არასდროს იტყვის“ და ისლამი მიიღო. ალლაპის შუამავალი ისეთი სილამაზით იყო შემკული, ისეთი სხივნათელი და შთამბეჭდავი იყო, რომ დამატებითი ახსნა-განმარტება და მტკიცება მის მისიას არ ესაჭიროებოდა.

ალლაპის შუამავალს როცა რაიმე არ მოეწონებოდა, მაშინვე სახეზე შეემჩნეოდა, ხოლო თუკი მოეწონებოდა, სახით კმაყოფილებას აუცილებლად გამოხატავდა.

მუჰამმედ შუამავალი ძალიან მორიდებული და თავაზიანი იყო. ის სახეზე დიდი ყურადღებით არავის არ შეხედავდა. ხშირად დაბლა უფრო მეტს იყურებოდა, ვიდრე მაღლა. საყვედურს ადამიანს პირში არასდროს მიახლიდა. თუკი ვინმეს საქციელი არ მოეწონებოდა, მის სახელს სხვების თანდასწრებით არასდროს არ ახსენებდა. ის მათ მიერ ჩადენილ შეცდომაზე ზოგადად ისაუბრებდა და ამგვარად აგრძნობინებდა დამნაშავეს

თავის შეცდომას.

ცუდ სიტყვას არასდროს არ იტყოდა, მისი საუბარი ყოველთვის სხვებისთვის საუკეთესო მაგალითი იყო. მის ლექსიკაში ჭრისა და ზიზის გამომხატველი სიტყვები არ არსებობდა. ყველას თავისი განათლებისა და დონის მიხედვით ესაუბრებოდა.

ალლაპის შუამავალი ძალიან თავაზიანი და კეთილი იყო. იგი სიცილის დროს არასდროს არ გადაიხარხარებდა, მხოლოდ გაიღიმებდა. მის დამნახავ ადამიანს ალლაპის შიში უჩნდებოდა, ხოლო ვინც მასთან საუბარს გამართავდა, მის მიმართ ყველა სიყვარულით იმსჭვალებოდა.

მას ნათესავების დაფასება და პატივისცემა ძალიან უყვარდა. როგორც თავის მეგობრებს, სხვა ადამიანებსაც ყოველთვის თბილად ექცეოდა.

ალლაპის შუამავალი მოსამსახურებს განსაკუთრებით აფასებდა და მათ არასდროს ჩაგრავდა. რასაც თვითონ იცვამდა და ჭამდა, მათაც იმავეს აცვამდა და აჭმევდა. იგი ნამდვილი ვაჟკაცი, გამბედავი, გულადი და მამაცი იყო, ხოლო საჭიროების დროს — უწყინარი და ლმობიერი.

ამასთან, წმინდა შუამავალი უაღრესად ხელგაშლილი ადამიანი იყო, ისეთი, რომლის ნარმოდგენაც კი შეუძლებელია დღეს. იგი ღარიბი იყო, მაგრამ ამისი არასდროს არ ეშინოდა.

ჯაბირის გადმოცემით, „ალლაპის შუამავალს როცა რაიმეს მოსთხოვდი, პასუხად უარს არასდროს არ მიიღებდი. (მუსლიმი, ფეზაილი, 56).

შუამავალი ყველაზე ხშირად ნათესავებს მონახულებდა ხოლმე. აგრეთვე, ადამიანების მიმართ დიდი პატივისცემის გამომხატველი, ცუდი საქციელისგან ყოველთვის დაცული და კარგი საქციელით ყველასგან გამორჩეული ადამიანი იყო.

იგი ტყუილად არასდროს ლაპარაკობდა. მისი მღუმარე მდგომარეობაში ყოფნა დიდხანს გრძელდებოდა. ლაპარაკს არასდროს შესწყვეტდა და ბოლომდე მიიყვანდა. ის მრავალ მნიშვნელობას რამდენიმე სიტყვაში მოაქცევდა და ისე წარმოსთქვამდა. მისი საუბარი ყოველთვის დალაგებული და ყველასთვის ადვილად გასაგები იყო. მის საუბარში რაიმე ნაკლს, ან ზედმეტს ვერასდროს ვერ აღმოაჩინდი.

სხვისი ქონების მითვისებისა და ადამიანის უფლებების დარღვევის გარდა, ალლაპის შუამავალი არაფერზე არ ბრაზდებოდა. ასეთ დროს მისი გაბრაზება სამართლის პოვნამდე გრძელდებოდა და სიმშვიდე მხოლოდ მისი დამტკიცების შემდეგ ეუფლებოდა. თავისთავზე არასდროს არ ბრაზდებოდა და არც არასდროს მართავდა სხვებთან კამათს.

ალლაპის შუამავალი უნებართვოდ სხვის სახლში არასდროს არ შევიდოდა. საკუთარ სახლში ყოფნისას ის დროს ყოველთვის სამ ნაწილად ჰყოფდა: ერთ ნაწილს ალლაპის მსახურებას უთმობდა, მეორეს — ოჯახს, ხოლო მესამეს — თავისთავს. თავისთვის დათმობილ დროში სტუმრებსაც ლებულობდა და მათგან უკმაყოფილოს არავის ტოვებდა. ყველა ადამიანის გულს ადვილად იპყრობდა.

მეჩეთში მისული ერთსა და იმავე ადგილას არასდროს არ ჯდებოდა. იგი ყოველთვის სხვადასხვა ადგილას მოიკალათებდა, რადგან არ უნდოდა რომელიმე ადგილი მისი დაჯდომის გამო სხვა ადგილებისგან გამორჩეული ყოფილიყო. ყოველივეს, რასაც თვითონ აკეთებდა, სხვებსაც მოუწოდებდა.

თუკი ვინმე ალლაპის შუამავლისგან დახმარებას მოითხოვდა, როგორი მნიშვნელოვანი ან თუნდ უმნიშვნელოც არ უნდა ყოფილიყო, მის საბოლოო მოგვარებამდე ვერ მოისვენებდა. ადამიანების მიმართ ტკ-

ბილ სიტყვებს არასდროს დაინანებდა, იგი ყველას დარდის გამზიარებელი იყო. ვინ რა თანამდებობის, როგორი მდიდარი, ან ღარიბი იყო, მნიშვნელობას არასდროს ანიჭებდა. მისთვის მთავარი მარტო მათი ადამიანობა იყო.

წმინდა შუამავალი სირცხვილისა და შეცდომის გამო არავის არ გაკიცხავდა. იგი სხვის სირცხვილს სააშკარაოზე არასდროს არ გამოიტანდა. ადამიანს თავის დანაშაულს წყენის გარეშე მიახვედრებდა და მისი გამოსწორებისკენ მოუწოდებდა.

ალლაპის შუამავალი ყოველთვის მადლის მოგების მაგალითებით საუბრობდა. მისი ქადაგება ძირითადად მეჩეთში მიმდინარეობდა. საუბარს როცა დაიწყებდა, მას ყველა გულმოდგინედ უსმენდა და თხრობას არასდროს არ აწყვეტინებდნენ. ამის შესახებ წმინდა ომარი გადმოგვცემს: მათ თავზე ჩიტი რომ დამჯდარიყო, შეიძლება საათობით არ აფრენილიყო, რადგან ადამიანები საათობით ერთ ადგილას განუდვრევლად ისხდნენ და ისე უსმენდნენ წმინდა შუამავალს. ხშირ შემთხვევაში ადამიანებს შუამავლისთვის შეკითხვის დასმაც კი ერიდებოდათ, რათა მას თხრობა არ შეეწყვიტა.

ალლაპის შუამავლის თვისებების შესახებ წმინდა აიშე გადმოგვცემს:

„იგი არავის არ შეარცხვენდა, ცუდი საქმის სამაგიეროს არავის არ უხდიდა, ყოველთვის მპატიებელი და შემწყნარებელი იყო, ცუდს არასდროს არ გააკეთებდა. საკუთარი თავის გამო ვინმეზე შურისძიება არასდროს არ უფიქრია. არც ერთი მონისა და მოსამსახურის, თუგინდ რომელიმე ცხოველის მიმართ სისასტიკე არასდროს არ გამოუჩენია.“ (მუსლიმი, ფეზაილი, 79).

ალლაპი თავის შუამავალს ამ საკითხთან დაკავშირებით ასე მიმართავს:

„ალლაპის წყალობით შენ იყავი თბილი მასთან ურთიერთობაში. შენ რომ ყოფილიყავი უხეში და გულქვა, მაშინ ისინი დაუყოვნებლივ მიგატოვებდნენ. აპატიე მათ, ითხოვე მათთვის პატიება და შეუთანხმდი მათ საქმეში. როცა შენ მიიღებ გადაწყვეტილებას,

იქონიე ალლაპის იმედი, ალლაპის ხომ უყვარს მოიმედები.“ (სურა „ალ-იმრანი“, აიათი 159). ნამდვილად შეიძლება ვთქვათ, რომ იმდრო-ინდელმა უვიცმა ადამიანებმა, ალლაპის შუამავლის თბილი ხასიათის, ლამაზი ქცევისა და ადამიანობის წინაშე ქედი მოიხარეს იმიტომ, რომ ალლაპის შუამავალი მხოლოდ მათ გადარჩენას ითხოვდა, ცდილობდა ტან-ჯვისგან მათ დახსნას. ის ისეთ საქმეს არავის უბრძანებდა, რასაც თვითონ არ აკეთებდა. მისი წინამძღვრილი მხოლოდ ყურანი იყო.

დაწვრილებით ცნობილია, რომ მუჰამ-მედ შუამავლის გულთბილობასა და გულ-კეთილობას, ყოვლისმპატიებელსა და დიდ-სულოვან თვისებებს არაბეთის უდაბნოს ნახევრადველური შვილები ისე ემალებოდნენ და უფრთხოდნენ, როგორც სანთელი ცეცხლს. ბოლოს მხოლოდ მუჰამმედ შუა-მავალიდაებმარა მათ ტომობრივი გადმონაშთებისა და წარმართული ცნებისგან გან-თავისუფლებაში, ვინაიდან ის იყო მოსული ახალი საზოგადოების მოსაწყობად და არა დასანგრევად. ის იყო არა ბოროტებისა და ომის, არამედ მშვიდობისა და მოწყალების წარმომადგენელი. ის იყო ადამიანობისა და გულწრფელობის სიმბოლო, არასდროს არ უბრძანებდა ვინმეს იმის გაკეთებას, რაც მას სულითა და გულით არ მოეწონებოდა, თავისი ქცევითა და ხასიათით ის იყო „ცოცხალი ყურანი“. ერთი სიტყვით, შუამავალი მუჰამმედი სანიმუშო პიროვნება იყო, რაც გამომჟღავნდა მის ყოველ მოქმედებაში. მთელი მისი თავდაუზოგავი ცხოვრება ალ-ლაპის მსახურებასა და რნმენის გავრცელებაში გაიღია. ის ნათესავებსა და ახლობლებთან ურთიერთობაში იდეალი იყო. მისი გულმოწყალება დაუძინებელმტრებსაც კი იპყორბდა. მუჰამმედ შუამავალმა თავისი ცხოვრებითა და ქცევით კაცობრიობას წარ-მოუდგინა ზნების ისეთი მაღალი ნიმუში, რომლის პრინციპებიც თავის აქტუალურობას დღესაც არ კარგავს. ის იყო „მარადიული ბედნიერების“ მეგზური და ხალხის წინაშე ღრმად პასუხისმგებელი.

თარგმნა: ზურაბ მიქელაძემ

უშანები მოლტაბა

სამლოცველოსთვის შეწირული სიცოცხლე -წმინდა ჩარიაში

გადმოცემის თანახმად, იმრანის ცოლს, ჰანნეს, დიდი ხნის განმავლობაში შვილი არ ჰყავდა. ერთ მშვენიერ დღეს, როდესაც დაინახა, რომ ჩიტი როგორი დედობრივი სიყვარულით თავის ბარტყებს ეფერებოდა და საკვებს აწვდიდა, შვილის ყოლის ენით აღუნერელი სურვილი გაუჩნდა. გამჩენს შეევედრა, რომ მისთვის შვილი ეწყალობა. ასეც მოხდა, დიადმა გამჩენმა მისი ვედრება ისმინა და ჰანნე დაფეხმდიმდა. იმ პერიოდში ისრაელისშვილებს ტრადიცია ჰქონდათ, რომლის მიხედვით ვაჟიშვილი სამლოცველოს მსახურებისთვის უნდა შეეწირათ. იმრანი, ბავშვის მამა, ბავშვის დაბადებამდე ცოტა ხნით ადრე გარდაიცვალა. ეს ამბავი წმინდა ყურანში ასეა გადმოცემული:

„აკი, თქვა იმრანის ცოლმა: „დმერთო ჩემო, „რაც ჩემს მუცელშია, უპირობოდ შენ

აღგითქვი, ყველაფრისგან თავისუფალი, მიიღე ჩემგან. უეჭველად, შენ და მხოლოდ შენ ხარ ყოვლისმსმენი და ყოვლისმცოდნე“. (სურა ალი ღიმრანი, აიათი 35)

როდესაც ჰანნე დაფეხმდიმდა, მთელმა ქალაქმა გაიგო. ყველას ძალიან აინტერესებდა მომავალი ბავშვი და ლოდინი დაიწყეს. ხალხი ფიქრობდა, რომ მესია უნდა დაიბადოს, რომელიც ისრაელისშვილებს წინ გაუძლვება და მათ სხვა ხალხებზე უპირატეს თემად აქცევსო. მაგრამ ბავშვი არათუ ვაჟი, არამედ ქალიშვილი დაიბადა, რამაც მათი მოლოდინი და იმედები სრულიად გააქარწყლა. ისინი შოქში ჩაცვიდნენ. ქალიშვილის დაბადება მთელ ქალაქს კოშმარად გადაექცა. თუმცა, მათ საიდან უნდა სცოდნოდათ, რომ დედამინაზე ახლადმოვლენილი ბავშვი მომავლის მახარობელი იქნებოდა და სწორედ

ის შობდა წმინდა ისას.

მდგომარეობამ თვით ჰანგუც განაცვიფრა. არც მან იცოდა, რა ექნა, ვინაიდან ისიც ვაჟიშვილის მოლოდინში იყო და იგი სამლოცველოს სამსახურისთვის უნდა შეწირა. ამ დღეს და მომავალი შვილის ასეთი წმინდა სამსახურისთვის შეწირვას ჰანგი ხომ მოუთმენლად ელოდა. თუმცა დიადმა ღმერთმა მას ვაჟი კი არა ქალიშვილი უბოძა. იმდროინდელ საზოგადოებაში წმინდა სამსახურისთვის ქალიშვილებს ბეჭი არ უღიმოდათ, რადგან სამლოცველოს მსახურება მხოლოდ მამაცებს შეეძლოთ. წმინდა ყურანი ჰანგეს გაკვირვებას ასე მოგვითხრობს:

„და როცა შემეძინა იგი, თქვა: „ღმერთოჩემო! აი, მე შემეძინა იგი გოგო.“ ალლაჰმა უკეთ იცის რაც შვა მან, თუმცა ვაჟი არ არის მსგავსი ქალისა, (იმრანის ცოლს სურდა შესძენოდა ვაჟიშვილი, ვინაიდან ქალებს ჰქონდათ განსხვავებული პირობა, რომლის მიხედვითაც ქალებს არ შეეძლოთ ღვთისმსახურების აღვლენა. მავრამ უზენაესმა ღმერთმა ვაჟიშვილზე უფრო უკეთესი ქალიშვილი აჩუქა. „და დავარქვი მას მარიამი, და შენ გაბარებ მას და მის შთამომავლობას, ფარავდე ეშმაკისგან, კვებით ჩაქოლილისგან!“ (სურა ალი იმრანი, აიათი 36)

როგორც წმინდა აიათიდან ჩანს, იმრანის ცოლმა პირველსავე მომენტში გაკვირვება ვერ დამალა. ვინაიდან ქალებს სამლოცველოს მსახურების უფლება არ ჰქონდათ მამაკაცების მსგავსად, ამიტომაც ისინი სამლოცველოდან ირიყებოდნენ. თუმცა ჰანგეს შვილის მიმართ უარყოფითი დამოკიდებულება დიდხანს არ გაგრძელებულა. სულ მოკლე ხანში გონის მოეგონ და ქალიშვილი ისე მიიღო, როგორც ღვთის უძვირფასესი წყალობა.

ჰანგემ ქალიშვილს მარიამი დაარქვა, ეს სახელი ბევრის მანიშნებელი იყო, იგი „სამლოცველოს მსახურს“ ნიშნავდა. ისედაც ისრაელისშვილთა შორის იმრანის ოჯახს სამლოცველოს მსახურებაში დიდად ჰქონდა სახელი განთქმული.

დიახ, ჰანგეს ქალიშვილი შეეძინა. როგორც ავლნიშნეთ, იმდროინდელი ტრადიციული გაგებით კი ქალიშვილების სამლოცველოს მსახურებად შეწირვა დაუშვებელი

იყო. თუმცა ჰანგი დიადი ღმერთისთვის მიცემული სიტყვის ერთგული რჩებოდა. ეს დიადმა გამჩენმა შთააგონა და სათანადო სიმტკიცითაც დააჯილდოვა. მისი სურვილი უპასუხოდ არ დაუტოვებია. პირიქით, იმ ჰერიოდში ქალის მიმართ არსებული ყოველგვარი უარყოფითი დამოკიდებულებების მიუხედავად, ჰანგეს შესაწირი საუკეთესოდ მიიღო. ეს სინამდვილე კი წმინდა ყურანში შემდეგნაირად არის გადმოცემული.

„მიიღო იგი ღმერთმა მისმა ჩინებულად და გაზარდა კეთილშობილ მცენარედ და მიუჩინა მზრუნველად ზაქარია. ყოველთვის, როცა ზაქარია შედიოდა მასთან მიჰრაბში, ხედავდა სარჩოს მის ნინ. ჰკითხა: მარიამ, საიდან ეს შენ? მიუგო: „ალლაჰჲისგან არის ეს!“ უეჭველად ალლაჰჲი აძლევს სარჩოს უთვალავს, ინებებს ვისაც“. (სურა ალი იმრანი, აიათი 37)

სამწუხაროა, რომ პატარა მარიამის სამლოცველოში მიღება არცთუ ისე ადვილი აღმოჩნდა. სასულიერო პირები ამას კატეგორიულად ენინააღმდეგებოდნენ. მაგრამ ჰანგე მარტივად არ ჩამოშორებია ამ დავას, ვინაიდან ეს მნიშვნელოვანი გადაწყვეტილება არა თუ სასულიერო პირებს, არამედ დიადგამჩენს ეკუთვნოდა. ღმერთმა მარიამს სამლოცველოს კარები გაუხსნა. ამით ბათილ აზროვნებას წერტილი დაესვა და სამლოცველოს კარები ქალებისთვის გაიხსნა.

სასულიერო პირებმა მოულოდნელ მოვლენებს ვერ აუწყეს ფეხი, ვინაიდან საუკუნეების განმავლობაში ჩანერგილ ადათ-წესებს და ტრადიციებს უკვე რელიგიის ადგილი ჩანერაცვლებინა. ხოლო აღნიშნულ მოვლენაზე თვალის დახუჭვა ებრაული შარიათის ნინააღმდეგ გამოსვლისა და სასულიერო პირების ზედმეტად ამაღლებული ავტორიტეტის ფეხებებზე გათელვის ტოლფასი იყო. „ფარისეველების“ (ისრაელისშვილების რელიგიურ-პოლიტიკური მიმდინარეობა) სიმშვიდე დაირღვა. ვერა და ვერ ეგუებოდნენ იმას, რომ როგორ უნდა მომხდარიყო წმინდა ადგილას, სამლოცველოში, ქალის არსებობა. ამბობდნენ, ეს ხომ სამლოცველოს შეურაცყოფაა და ასეთი რამ სამლოცველოს სინმინდეს არ შეეფერებაო.

მათი მოსაზრებით სამლოცველოში ქა-

ლის ცხოვრება იქ კერპის დადგმის ტოლფასი იყო. ვინაიდან ღმერთმა მამაკაცი შარიათის დაკისრებული ვალდებულებების შესასრულებლად გააჩინა, ხოლო ქალები მამაკაცების მსახურებად. ისინი ერთმანეთის თანასწორი არ იყვნენ, მათი ბუნებაც ხომ განსხვავდებოდა. განა როგორ შეიძლებოდა თანასწორი ყოფილიყო მამაკაცი, როგორც თავისუფალი ადამიანი და ქალი, როგორც მონა? გამომდინარე აქედან, ასევე შეუძლებელი იყო მამაკაცებისა და ქალების თანასწორი უფლებები სამლოცველოში.

უნდა აღინიშნოს, რომ პატარა მარიამის სამლოცველოში შესვლა და დაბინავება ისრაელისშვილების ისტორიაში წინგადადგმული ნაბიჯი აღმოჩნდა. ვინაიდან ამით ქალებს მიეცათ ტაძარში შესვლისა და სულიერი მადლით სარგებლობის ნება. ამის შემდეგ სასულიერო პირების მიერ გაწყვეტილი ქალისა და სამლოცველოს ურთიერთობა ხელახლა აღსდგა.

წმინდა ყურანი ჰანნეს მიერ სამლოცველოს შეწირული ბავშვის შესახებ სიტყვა „მუჰჰარრის“ იყენებს, რაც მარიამის ყოველგვარი შევინროებისა და დამოკიდებულებებისგან თავისუფალს ნიშნავს. ეს ასევე ქალის თავისუფლებისა და ბათილი ტრადიციებისგან გადარჩენის სიმბოლო იყო. აგრეთვე მარიამი დაუოკებელი სულიერი მოთხოვნილებისა და ეშმაკის ცდუნებებისგან შორს ყოფნის სიმ-

ბოლოს გამოხატავდა.

დიადმა ღმერთმა პატარა მარიამის სამლოცველოში დაბინავება ინება. ვინაიდან ის წმინდა ისას დედა და ღვთიური მახარობლის მატარებელი უნდა ყოფილიყო. გამომდინარე აქედან, მისი ამ წმინდა ადგილას აღზრდა სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი იყო. რადგან სამლოცველოში ცხოვრება მას ყოველგვარი უარყოფითის ზეგავლენისგან დაიცავდა და განწმენდდა.

პატარა მერიემი სწორედ აქ სამლოცველოში სუნინელი ყვავილის მსგავსად აღიზარდა. როდესაც ის გაიზარდა, დროის დიდ ნაწილს სამლოცველოში მისთვის განკუთვნილ კუთხეში ატარებდა. მისთვის იქ ყველაზე სასიამოვნო ღმერთის ვედრების მომენტი იყო. განა როგორ შეეძლო არ ყოფილიყო ასე? მას ხომ უზენაესმა ღმერთმა უბრძანა:

„მარიამ! მოკრძალებით დადექი შენი ღმერთის წინაშე, სეჯდე აღასრულე და წელში მოიხარე იმათთან ერთად, ვინც წელს იხრის!“ (სურა ალი იმრანი, აიათი 43)

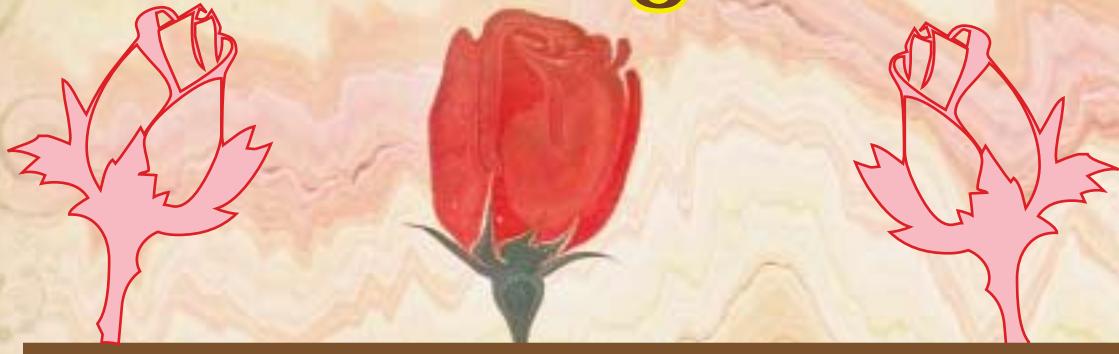
ქალისა და სამლოცველოს ურთიერთობაში გზისგამქვლეობა შუამავალმა ზაქარიამ იტვირთა. მიუხედავად უამრავი სირთულეებისა, მან წმინდა მარიამის მფარველობა ითავა ისე, როგორც წმინდა მუჰჰამმედ შუამავალმა ითავა ქალისა და სამლოცველოს ურთიერთობის აღდგენის როლი.

გერმანული ხაზის გზა!

რელიგია მომავლის ხსნის გზა!

ყოველი საზოგადოება, ჭეშმარიტება-სა თუ ცდომილებაში საკუთარ აზროვნებასა და ისტორიულ-კულტურულ ტრადიციებს მიჰყება. მაგალითად, იუდეველები თავიანთი რელიგიური დოგმატიკისა და კულტურის, ქრისტიანები ქრისტიანული რელიგიის კანონებს, ათეიისტები კი საკუთარი სულიერი მოთხოვნილებების გზას მიჰყებიან, ხოლო ლიბერალები, კომუნისტები და სოციალისტები საკუთარი საზოგადოებრივი და ეკონომიკური მენტალიტით ცხოვრებას აგრძელებენ.

მუსლიმი ახლაგაზრდის ერთადერთი და ძირითადი მიმდინარეობა, რომელიც მის პიროვნულობას დაიცავს და ცხოვრებაში გაატარებს, წმინდა ყურანისა და სუნნეთის გზაა.

მაგრამ, როგორც ტელევიზიის, ასევე ინტერნეტის ზეგავლენის ქვეშ მოქცეული ახალგაზრდა თაობა ყურანისა და სუნნეთის კულტურისგან შორს დარჩა, რადგანაც იკვებება კულტურით. ეს მნიშვნელოვან საფრთხეს უქმნის მომავალი თაობის ზნეობრივ ცხოვრებას. ის ახალგაზრდა თაობა, რომელიც საკუთარ რელიგიურ თუ ეროვნულ ფასეულობებს ღირსეულად არ შეისწავლის, ან არ გაითავისებს, შესაძლებელია, მოკლე დროში საკუთარმა ფა-

სეულობებმა მისთვის უცხო სახე მიიღოს. ასე კი გლობალური კულტურისა და ძალის სათამაშო თოჯინად იქცევა.

ინგლისის ყოფილი პრემიერის, ვილი-ამ ევართ გლადსტონის, 1898 წელს ნარმოთქმული სიტყვები ნათლად ასახავს და-სავლური სამყაროს ზოგიერთი ლიდერის ისლამის მიმართ უარყოფით განწყობას:

„ჩვენ მანამ ვერ შევძლებთ მუსლიმების წინააღმდეგ სრულ გამარჯვებას, სანამ ყურანი მათ ხელში იქნება. აქედან გამოსავალი კი შემდეგია: ან მუსლიმებს ყურანი ხელიდან უნდა გამოვაცალოთ, ან კი ისინი ყურანს უნდა ჩამოვაშოროთ.“

გამომდინარე აქედან, ყურანისგან შორს მყოფი მუსლიმი ადამიანის ცხოვრება, როგორც ამქვეყნიური ტყვეობის, ასევე საიქიო მარადიული ცხოვრების დაკარგვის ტოლია.

მაშ ასე, მოდი დავფიქრდეთ:

ახალგაზრდობის, ცხოვრების ყველაზე ბარაქიან პერიოდში, რამდენი პიროვნება გამოჩნდება, ვისაც წმინდა ყურანი თავისი შინაარსობრივი თარგმანით თავიდან ბოლომდე წაკითხული ექნება?

ნეტავ რამდენმა ახალგაზრდამ იცის წმინდა მუჰამმედ შუამავლის ცხოვრება

სრულფასოვნად, გარდა მოკლე ქრონილიგისა? საყვარელი მუჰამედის 23 წლიანი შუამავლური მოღვაწეობა არაფერია სხვა, თუ არა წმინდა ყურანი.

ნეტავ რამდენმა ადამიანმა წაიკითხა წიგნი, რომელიც ისლამის საფუძვლებს შეასწავლიდა, რწმენისა და ქმედებების შესახებ ცოდნის გაღრმავებაში დაეხმარებოდა?

ამიტომაც დღევანდელი საზოგადოება ვაღდებულია მჭიდროდ ჩაეჭიდოს წმინდა ყურანსა და სუნნეთს, რომელიც მას, როგორც გარეშე მტრების, ასევე ეშმაკის ცდუნებებისგან მტკიცედ დაიცავს. ეს კი მზაკვრული მიზნებისთვის განწირულ ახალგაგაზრდობას გადარჩენისკენ გზას გაუსწინის და მარადიული ბედნიერებისთვის სწორი მიმართულების პოვნა მათთვის აღარ იქნება შეუძლებელი.

როგორც ზემოთ აღნიშნეთ, ნებისმიერ საზოგადოებას გააჩნია საკუთარი კულტურა და ცხოვრების წესები. ამიტომაც მუსლიმი საზოგადოება მოვალეა, რომ ისლამური კულტურა, ცივილიზაცია და ფასეულობები პირველსავე წყაროდან შეისწავლოს და მუსლიმი ადამიანის ინდივიდუალობა შეინარჩუნოს.

ამიტომაც ახალგაზრდებმა რელიგიას, ენას და ისტორიას განსაკუთრებით უნდა გაუფრთხილენ და შეისწავლონ. საზოგადოებაში, რომელშიც ეს თვითშეგნება იქნება მაღალ დონეზე დაცული, მას მტერი ვერას დაკლებს, წინააღმდეგ შემთხვევაში კი საზოგადოებაც და ღირსებაც ფეხქვეშ გაითელება.

ვინაიდან რელიგია ბედნიერებისა და სულიერი სიმშვიდის ის ერთადერთი გარანტია, რომელიც წუთისოფელში მოვლენასა და საიქიოს სამარადისო ცხოვრებაში დაბრუნებას გვპირდება. ადამიანი, რომელიც რელიგიისგან შორს დგას, ამქვეყნად უწყვეტი შფოთვის ქვეშ იმყოფება, ხოლო საიქიოში მას უდიდესი იმედგაცრუება მოელის.

როგორც ვიცით, ნებისმიერი პროფესიის ადამიანი დროის შუალედში თავის პროფესიას ავითარებს და აუმჯობესებს. ნებისმიერი მუსლიმი კი ვაღდებულია

რელიგიის, რწმენისა და ღვთისმსახურების მიმართ დამოკიდებულება მტკიცე და ურყევი ჰქონდეს. ამისათვის საჭირო ცოდნის წყარო კი, რაღა თქმა უნდა, წმინდა ყურანია.

წმინდა ყურანი მეცნიერების უშრეტი წყაროა და ყველა ადამიანი მისგან მიიღებს იმდენ ცოდნას, რამდენსაც მისი გონიერა გასწვდება.

მეორე მნიშვნელოვანი რამ, რასაც ადამიანმა უნდა გაუფრთხილდეს და კარგად უნდა იცოდეს, ენაა, ვინაიდან რელიგია მხოლოდ ენის საშუალებით შეიძლება აიხსნას და გაიგოს. ამისათვის უზენაესა მა ალლაჰმა ადამიანებს წმინდა წიგნები ზემთაგონა. ბოლოს კი წმინდა ყურანი გარდმოავლინა და ამით დაასრულა ღვთიურ წიგნთა ზემოვლინება. იმისათვის, რომ წმინდა ყურანი სათანადოდ გავიგოთ და მასში არსებული უხვი სიბრძნით ღირსეულად ვისარგებლოთ, სერიოზული ცოდნა და კულტურაა საჭირო.

ხოლო მესამე გარდაუვალი რამ, რაც ნებისმიერმა ადამიანმა უნდა იცოდეს, ქვეყნისა და მსოფლიოს ისტორიაა. ვინაიდან ისტორია მხოლოდ ქრონოლიგიური ცოდნისგან არ შესდგება. ისტორია ჩვენი ერის მეხსიერებაა, ერის გამოცდილებათა ერთობლიობაა. იმისათვის, რომ ერის მომავალი დაინახო და გაიგო, ისტორიის შეუცვლელ სარკეში უნდა ჩაიხდო.

იქ, სადაც რელიგიას, ენას და ისტორიას წერტილი დაესმება, ერისა და ადამიანის ღირსებაც დასრულდება. ვინაიდან ისინი ადამიანისთვის უმთავრესი სულიერი ფასეულობებია და ერი, რომელიც ამ ღირებულებებისგან შორს დარჩება, გადასაგვარებლად განწირულია.

ვევედროთ უზენაეს ალლაჰს, რომ შეისმინოს ჩვენი ვედრება და დღევანდელი და მომავალი თაობა იყოს სულიერი ღირებულებების ერთგული და არასოდეს გაცვალოს ის გარეშემტრების მიერ მაცდურად შემოპარებულ მზაკვრულ იდეოლოგიებზე.

აზამიანის კლონიზება

წმინდა ყურანისა და სუნნეთის შექმენებები

ამ ბოლო ხანებში ბიოლოგიის ერთ-ერთმა სფერომ — მოლეკულურმა გენეტიკამ მძაფრი განვითარება ჰპოვა. ამას დიდად ხელი შეუწყო დეზოქსირობონუკლეინის მჟავას (დრნმ) სტრუქტურის აღმოჩენამ, რომელიც შეიცავს მრავალუჯრედი ორგანიზმების — მათ შორის ადამიანის გენეტიკურ კოდს. 70-იანი წლების დასაწყისში მეცნიერებმა შეძლეს ლაბორატორიულ პირობებში მიეღოთ დრნმ-ის მოლეკულა და მოეხდინათ მისი კლონირება, რამაც მცენარეთა და ცხოველთა უკრედებისა და ქსოვილების კულტივირების ერას დაუდო

საფუძველი. ამ ახალმა მიმართულებამ გენეტიკაში ახალი — გენური ინჟინერიის სახელწოდება მიიღო. 1980 წელს გამოყვანილი იქნა პირველი საკლონირებო პატენტი და უკვე ერთი წლის შემდეგ მეცნიერებმა პირველი ტრანსგენური ცხოველის — თაგვის მიღება შეძლეს.

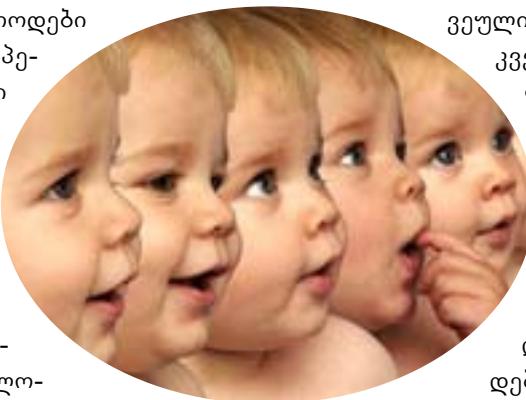
გენურმა ინჟინერიამ თერაპევტი მედიკოსების წინაშე ადამიანის ზოგიერთი დაავადების თვისობრივად ახალი შესაძლებლობები აღმოაჩინა და ამიტომ მსოფლიოს წამყვანმა სახელმწიფოებმა მისდამი არნახული ინტერესი გამოავლინეს.

მაღლეუზიარმაზარი ფინანსური დაბანდებები გამართლებული იქნა, ხოლო XX-ე საუკუნის ბოლოს მეცნიერებმა წარმატებით შეძლეს სომატისებრი უჯრედებისგან ცხოველების კლონირება. ეს იყო ნამდვილი რევოლუცია თანამედროვე მეცნიერებაში. განსაკუთრებით დიდი რეზონანსი როსლინის უნივერსიტეტიდან შოტლანდიელი მეცნიერის გამოკვლევებს მოჰყვა, რომელმაც მაკე ცხვრის სარძევე ჯირკვლიდან გენეტიკურად ზუსტი მისი ასლი მიიღო. მაღლე კლონირებულმა კრავმა — დოლლიმ მსოფლიო აღიარება მოიპოვა. გარკვეული დროის განმავლობაში ის ნორმალურად ვითარდებოდა, მან ჯერ ერთი, ხოლო შემდგომ სამი ნორმალური ბატქანი მოიგო. მიუხედავად ამისა, ცხოველების კლონირების დღემდე შემუშავებული მეთოდები არასრულყოფილია. ექსპერიმენტების პროცესში შესამჩნევია ნაყოფისა და ახალშობილის მაღალი სიკვდილიანობა. ცხოველების ემბრიონების საცდელი კლონირების 85 % წარუმატებლად მთავრდება. ცხოველთა კლონების გადარჩენილი რიცხვის მესამედი სერიოზული დარღვევებით იძადება, რაც მათი სიცოცხლისთვის საფრთხისშემცველია.

2001 წელს ამერიკელისპეციალისტების ჯგუფმა დაანცედ ჩელლ თეცჭოლოგების კომპანიიდან შეძლო მიეღო ადამიანის ემბრიონი, მაგრამ ის განვითარების ადრეულ სტადიაში გაანადგურა. 2002 წელს შექმნილი იქნა პრაქტიკულად ადამიანის პირველი გენეტიკური რუკა და იმავე წელს კომპანია ჩლონაიდ-მა რომელიც რაელიტების რელიგიურ სექტას განეკუთვნება, გამოაცხადა იმის შესახებ, რომ მსოფლიოში პირველმა მოახდინა ადამიანის კლონირება. კომპანიის მტკიცებულებით მას შემდეგ მათ შეძლეს გაეჩინათ სამი კლონირებული ბავშვი, მაგრამ მტკიცებულებების არქონის გამო მრავალი მეცნიერი იხრება იმ აზრისაკენ, რომ მსგავსი განცხადებები არის მხოლოდ რეალიტების სარეკლამო ოინი. უფრო მე-

ტიც. ჩლონაიდ-ი ყველა მსურველს ურჩევს გადაიხადოს 200 000 დოლარი საკუთარი ასლის მიღების ნებართვისათვის. 2004 წლის დასაწყისისათვის სამხრეთკორეელმა მეცნიერების ჯგუფმა განაცხადა იმის შესახებ, რომ მათ შეძლეს გამოეყვანათ დონორის უჯრედების იდენტური ემბრიოლოგიური ღეროსებრი უჯრედები. მართალია, სეულის უნივერსიტეტის მკვლევარების ექსპერიმენტს არ შეიძლება ეწოდოს წარმატებული ამ სიტყვის სრული გაგებით. საქმე იმაშია, რომ კლონირებული ემბრიონების მისაღებად გამოყენებული იქნა 176 ოციტი. ბირთვული მასალის ამოცლის შემდეგ თითოეულ ოოციტში ტრანსპლანტირებული იქნა სომატური ფოლლიკულიარული უჯრედი (ეს უჯრედები გარშემოხვეული არიან ოოციტზე მისი კვერცხუჯრედში მომწიფების დროს). ამრიგად, ყველა კლონირებულ ემბრიონს ჰქონდა მდედრობითი გენოტიპი და იყო გენეტიკური ასლი იმ ქალისა, რომლის ფოლიკულიარული უჯრედებიც იყო გამოყენებული. მაგრამ კლონირებული ემბრიონების მხოლოდ 25%-მა შეძლო ბლასტოცისტების სტადიამდე განვითარება და მათგან მხოლოდ 20-ის გამოყენება შეძლეს ღეროსებრი უჯრედების ზოლების მისაღებად. ამ მასტებული ექსპერიმენტის შედეგად მიღებული და გამოკვლეული იქნა გენეტიკურად დონორის ორგანიზმის იდენტური ღეროსებრი უჯრედების მხოლოდ ერთი ემბრიოლოგიური ზოლი. მიუხედავად კლონირებული ემბრიონების გადარჩენის დაბალი პროცენტისა, სამხრეთკორეელმა მეცნიერებმა მნიშვნელოვანი ნაბიჯის წინ გადაღვმა შეძლეს და ადამიანის გენეტიკური ასლის შექმნის შესაძლებლობა ჯერ კიდევ შესაძლებელია. ადამიანის კლონირების მომხრეთა იმედები მყარდება გენეტიკოსების წარმატებებით, რომლებიც ეწეოდნენ ცხვრისა და მაიმუნის კლონირებას. ადამიანის კლონირების იდეა უკვე ახლა ღებულობს მხარდაჭერას მოსახლეობის

ემბრიონების მხოლოდ 25%-მა შეძლო ბლასტოცისტების სტადიამდე განვითარება და მათგან მხოლოდ 20-ის გამოყენება შეძლეს ღეროსებრი უჯრედების ზოლების მისაღებად. ამ მასტებული ექსპერიმენტის შედეგად მიღებული და გამოკვლეული იქნა გენეტიკურად დონორის ორგანიზმის იდენტური ღეროსებრი უჯრედების მხოლოდ ერთი ემბრიოლოგიური ზოლი. მიუხედავად კლონირებული ემბრიონების გადარჩენის დაბალი პროცენტისა, სამხრეთკორეელმა მეცნიერებმა მნიშვნელოვანი ნაბიჯის წინ გადაღვმა შეძლეს და ადამიანის გენეტიკური ასლის შექმნის შესაძლებლობა ჯერ კიდევ შესაძლებელია. ადამიანის კლონირების მომხრეთა იმედები მყარდება გენეტიკოსების წარმატებებით, რომლებიც ეწეოდნენ ცხვრისა და მაიმუნის კლონირებას. ადამიანის კლონირების იდეა უკვე ახლა ღებულობს მხარდაჭერას მოსახლეობის

ზოგიერთ ფენებში. ამერიკის შეერთებული შტატების საზოგადოებრივი აზრის გამოკითხვაში აჩვენა, რომ ამერიკელთა 7% კლონირებისათვის მზად არიან. ამასთან ერთად, მეცნიერთა უმრავლესობა ადამიანის კლონის შექმნის საწინააღმდეგო აზრს გამოხატავს და თავიანთ თვალსაზრისს ამტკიცებენ არა მარტო მეცნიერული, არამედ ზნეობრივი მოსაზრებებით.

ბუნებრივი გზით გამრავლების დროს თითოეული ადამიანი სამი ძირითადი ელემენტით ფორმირდება. პირველი — გენეტიკურ ელემენტს ის დებულობს მშობლებისგან ქრომოსომების სრული ნაკრების სახით, რომელიც შეიცავს ადამიანზე დედისა და მამისგან მემკვიდრეობით გადაცემულ ყველა სახის დამახასიათებელ მონაცემს. ადამიანის ორგანიზმის ყოველი სომატური უჯრედი შეიცავს 46 ქრომოსომას. გამონაკლისს წარმოადგენს სქესობრივი უჯრედები, რომლებიც ვითარდება მამაკაცის კვერცხებსა და ქალის საკვერცხეებში. ისინი შეიცავენ ქრომოსომების გაპლოიდურ (ოდინარულ) ნაკრებს (23 ქრომოსომა) და ამიტომ განაყოფიერების დროს, როცა მამაკაცის სპერმატოზოიდი ქალის საკვერცხე უჯრედამდე აღწევს, ორი სასქესო უჯრედის ქრომოსომები ერთიანდებიან და ქრომოსომების სრულ ნაკრებს წარმოქმნიან.

მეორე ელემენტს ადამიანი დებულობს მიწისგან კვების პროცესში. ამ ელემენტისგან ფორმირდება ადამიანის ორგანიზმის ყველა ორგანო და ქსოვილები, რომელთა განვითარებაც კონტროლდება მშობლებისგან მემკვიდრეობით გადაცემული გენეტიკური მასალებით.

დაბოლოს, მესამე ელემენტია სული, რომელიც ედგმება ადამიანს, როცა ის ჯერ კიდევ დედის მუცელშია. სარწმუნო და უტყუარი ჰადისი გვამცნობს, რომ შუამავალმა (ს.ა.ვ.) თქვა: „თითოეულ თქვენგანში თქვე-

ნი ქმნილების შემადგენლობა ერთად იყრის თავს დედის მუცელში მეორმოცე დღეს. შემდეგ ის ამდენივე ხანს რჩება შედედებული სისხლის სახით და ამდენივე ხანს გაღეჭილი ლუკმის მაგვარად. ამის შემდეგ მას მიევლინება ანგელოზი, რომელიც ჩაუდგამს სულს. მას აქვს ოთხი მითითება: ჩაინეროს მისი ბედი, მისი ვადა, მისი ქმედებები და ბედნიერი იქნება თუ უბედური.“ (ალ-ბუჰარი და მუსლიმი).

რეპროდუქციული კლონირებისას პირველ ელემენტს კლონი ღებულობს დონორის უჯრედისგან. მეორე ელემენტს კი — კვების პროცესში: თავდპარველად სინჯარაში, ხოლო შემდეგ სუროგატი დედის საშვილო-სნოში. თუკი კლონი, ალლაჰის წყალობით მესამე ელემენტს — სულსაც მიიღებს, მაშინ მისი განვითარება გრძელდება. მაგრამ კლონირებული ორგანიზმი უამრავი მაჩვენებლით ჩამორჩება იმათ, რომლებიც ბუნებრივი გზით ვითარედებიან. საკმარისია ვთქვათ, რომ კლონი განიცდის მიკროქირუგიულ ჩარევას ჯერ კიდევ მის ემბრიოლოგიურ განვითარებამდე და რა თქმა უნდა ეს ორგანიზმისათვის უკვალიდ არ ჩაივლის. ცხოველთა მრავალი კლონი გენეტიკური ცვლილებებით იძადება და ხშირად კიბოთი ავადდება. უკანასკნელი გამოკვლევების დროს დადგენილი იქნა, რომ ამ პრობლემების მიზეზი შეიძლება იყოს სპეციფიკური გენი, რომელიც უჯრედების განვითარების კონტროლის პასუხისმგებელია. ჩვეულებრივი ასლის წარმოსაქმნელად ამ გენის ასლი გადაეცემა ერთ-ერთი მშობლისგან ნაყოფს. მაგრამ ცხოველს, ადამიანებისგან განსხვავებით, ამ გენთაგან ერთ-ერთი უქრება. კლონირების პროცესი ზემოქმედებს დარჩენილ აქტიურ გენზე. შედეგად მას არ შეუძლია თავისი ფუნქციის შესრულება და კლონირებული ემბრიონი შესაბამისი კონტროლის გარეშე ვითარდე-

ბა. მაგალითისათვის, ცხვრებში 300-დან ერთ ემპრიონზე ნაკლები ვითარდება ნორმალურად. თვით საქვეყნოდ ცნობილი კრავი დოლლი იტანჯება პრობლემებით, რომლებიც ამ გენთანაა დაკავშირებული — ის სწრაფად ბერდება და იმატებს წონას.

ამრიგად, ადამიანის კლონირება არის რთული, წინასწარ გაუთვალისწინებელი პროცესი, რომლის შედეგებიც მძიმე ტვირთად დააწვება მთელ საზოგადოებას, თუკი ადამიანის კლონირებასთან დაკავშირებული ექსპერიმენტები წარმატებით დასრულდება. ადამიანის კლონი შეიძლება იქცეს დონორის მხოლოდ გენეტიკურ ასლად, მას შეუძლია მისგან მემკვიდრეობით მიიღოს სიმაღლე, თმის ფერი, თვალების ფერი და სხვა ფიზიკური მახასიათებლები, მაგრამ ეს იქნება სრულიად სხვა ადამიანი, სხვა ხასიათითა და სხვა ფიზიკოლოგიური თვესებებით. ასეთივე განსხვავებები ჩვენ შეგვიძლია შევნიშნოთ ერთკვერცხა ტყუპებს შორის, რომლებიც მიუხედავად მსგავსი გენეტიკური მასალებისა, არიან სხვადასხვა და უამრავი რამით ერთმანეთის არამსგავსი ადამიანები.

როგორ უდგება მუსლიმანური შარიათი კლონირებას? მცენარეთა კლონირება საკვები პროდუქტების ან სამკურნალო პრეპარატების წარმოების მოცულობის გაზრდის მიზნით, ასევე ცხოველების კლონირება მაღალმწარმოებლური საქონლის გამოყვანის მიზნით შარიათით ნებადართულია, ვინაიდან მსგავსმა გამოკვლევებმა შეიძლება გადაჭრას შიმშილის პრობლემა და უზრუნველყოს ზოგიერთი სახიფათო დაავადების განკურნვა.

გადმოგვცემენ უსამა ბინ შარიქის სიტყვებით, რომ ერთხელ, როდესაც ის ალლაპის შუამავალთან (ს.ა.ვ.) ერთად იმყოფებოდა, მასთან მივიღნენ ბედუინები და

ჰკითხეს: „ო, ალლაპის შუამავალო, ჩვენ წამალი უნდა მივიღოთ თუ არა?“ ალლაპის შუამავალმა (ს.ა.ვ.) უპასუხა: „დიახ, ალლაპის მონა-მსახურებო, მიიღეთ წამლები, ვინაიდან ალლაპს არ გაუჩენია არც ერთი დაავადება, მისგან გასაკურნი საშუალება რომ არ გამოეგზავნოს.“ (აბუ დავუდი და იბნ მაჯე).

რაც შეეხება ადამიანის რეპროდუქციულ კლონირებას, ის შარიათით რამდენიმე მიზეზის გამო კატეგორიულად აკრძალულია.

პირველი, რეპროდუქციული კლონირების პროცესის ბუნებრივი გამრავლების პროცესისგან განსხვავებულია. წმინდა ყურანში ვკითხულობთ: „და უეჭველად მან გააჩინა ორი წყვილი, მამრი და მდედრი ერთი წვეთიდან, როცა შთანესხმება“ (სურა ნეჯმი, აიათი 45-46) „ნუთუ ეგონა ადამიანს, რომ უპასუხისმგებლოდ იქნებოდა მიტოვებული? განა არ იყო იგი ერთი სითხიდან გათმონთხეული? მერე იყო სისხლის კოლტად (ებრიონად), მერე გააჩინა და გაათანაზომიერა. შემდეგ დაადგინა მისგან წყვილი: მამრი და მდედრი“ (სურა ყიამეთი, აიათი 36-39).

მეორე, კლონირებულ ბავშვს არ ეყოლება მამა და თუკი სუროგატ დედად ის ქალი არ იქნება, რომლის კვერცხუჯრედიც იყო გამოყენებული კლონირების დროს, მაშინ კლონს არც დედა ეყოლება. შედეგად ქვეყანას მოევლინება ბავშვი, ხელოვნურად მამასა და დედას მოკლებული, რაც უზენაესი ალლაპის სიტყვებს ეწინააღმდეგება: „ეი, ადამიანებო! უეჭველად, ერთი მამრიდან და ერთი მდედრიდან გაგაჩინეთ თქვენ და რომ შეიცნოთ ერთმანეთი, დაგადგინეთ ერებად და ტომებად. უეჭველად, თქვენგან ყველაზე პატივდებული ალლაპის წინაშე თქვენში ყველაზე უფრო ღვთისმოშიშა. უეჭველად,

ალლაპი ყოვლისმცოდნეა, ყველაფრისმცოდნე! (სურა ჰუკურათი, აიათი 13).

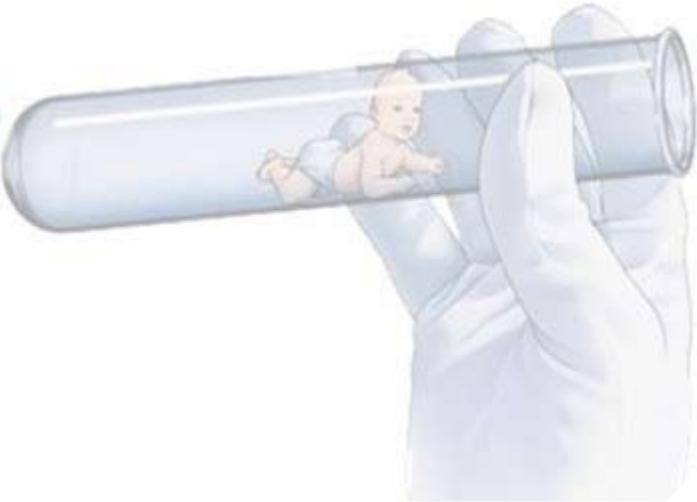
მესამე, კლონირება ახდენს ნათესაური კავშირების შერევას, ხოლო კლონირებული ბავშვი რჩება წარმომავლობის გარეშე, რაც განპირობებულია ბავშვის დედასთან და მამასთან კავშირით. ამასთან ნათესაური კავშირების დაცვა და განმტკიცება არის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი რელიგიური დანაწესი და თვით გაშვილებული ბავშვიც კი ატარებს თავისი სისხლით მშობლის გვარსა და მამის სახელს. უზენაესი ალლაპი ამბობს: „მოიხმეთ ისინი (შვილობილები) თავიანთი მამების სახელით, რადგან ეს უფრო სამართლიანია ალლაპის წინაშე. და თუ არ იცნობთ მათ მამებს, მაშინ ისინი თქვენი ძმები არიან სჯულში და მოყვასნი. არ არის თქვენდა ცოდვა, რაც შეცდომით ჩაიდინეთ, თუ არა განზრას გულით ჩადენილისა. და ალლაპი შემნდობია, მწყალობელი!“ (სურა აპზაბი, აიათი 5). ვასილი ბინ ალ-ასყის სიტყვებით გადმოგვცემენ, რომ ალლაპის შუამავალმა (ს.ა.ვ.) თქვა: „ჭეშმარიტად, უზარმაზარი ცილისნამებაა ადამიანის მიერ განცხადება იმის შესახებ, რომ ის არ არის თავისი მამის შვილი, განცხადება იმის შესახებ, რომ მან სიზმარში ნახა ის, რაც სინამდვილეში არ უნახავს და ალლაპის შუამავალზე იმის მინერა, რაც მას არ უთქვამს“ (ახმადი და ალბუხარი).

მეოთხე, კლონირება ხელს უშლის შარიათის უამრავი კანონის ცხოვრებაში გატარებას, რომლებიც ეხება ქორწინებას, სისხლით ნათესაობასა და ძუძუმტეობას, ალიმენტებს, მამობილობას, შვილობილობას, მემკვიდრეობას და ა.შ. ეს ერთხელ კი-

დევ ამტკიცებს, რომ ადამიანის მოდგმის გაზრდა კლონირების გზით არღვევს საზოგადოების სტრუქტურას და ენინააღმდეგება ღმერთის კანონებს. უზენაესმა ალლაპმა ჩვენ შეგვატყობინა იმის შესახებ, რომ ეშმაკი ძალ-ღონეს არ იშურებს იმისათვის, რომ დაამახინჯოს ადამიანის ჭეშმარიტი სახე, რომელიც მისი ბუნების შესაბამისია. წმინდა ყურანში ამის შესახებ ნათქვამია: „მე უეჭველად გზას ავაცდენ მათ, და ვაცდუნებ ოცნებებით, და ვუბრძანებ მათ ყურები დააჭრან საქონელს, და უეჭველად, ვუბრძანებ მათ სახე უცვალონ ალლაპის გაჩერილს. და ვინც ალლაპის მაგივრად ეშმაქს აიყვანს მეგობრად, აშკარად დაზარალდება იგი.“ (სურა ნისა, აიათი 119).

ადამიანის რეპროდუქციული კლონირება — ეს არის ალლაპის გაჩერილის დამახინჯების ერთ-ერთი ხერხი და ამიტომ მუსლიმანური შარიათით ის კატეგორიულად აკრძალულია. თანახმად ღვთაებრივი დადგენილებისა, რომელიც არ ექვემდებარება შეცვლას, ადამიანთა მოდგმა უნდა გაგრძელდეს კანონიერი ქორწინების შედეგად, რომელიც აკავშირებს ერთმანეთთან მამაკაცსა და ქალს და აკისრებს მათ ვალდებულებებს როგორც ერთმანეთის, ასევე მათი შთამომავლების წინაშე.

თარგმნა: მიხეილ გელაძემ

ବେଳିବେଳି ପୁଣି ହତ୍ଯାକାନ୍ଦଳ

କ୍ଷାମାଦଶିତ୍ର ଉତ୍ସବରେ ମିଳିବାରେ ମାତ୍ର „ହିଂତାକ୍ସି“ ଦାସମିତାଗିରିତ

38- ଶ୍ଵରଙ୍ଗୁ

39- ଦିନୀଜିତ 7 ଗାନ୍ଧେଶ୍ୱରାଚାର୍

39- କାମାଦଶିତ୍ର ଫ୍ରେଣ୍ଟର୍

40 - ବୀଲାଗଲି ରା ଏବଲାଦି ଅର୍ପେଣ୍ଟର୍

სურვეა

შეავსეთ სუდოკუ ისე, რომ გამოტოვებულ უჯრებში ჩაწეროთ ციფრები 1-დან 9-მდე, იღონდ არც ერთ ჰორიზონტალურ მნიშვნელში, ვერტიკალურ სვეტში და კვადრატში, რომლებიც 9 უჯრისაგან შედგება, არ უნდა იყოს ორი ერთნაირი ციფრი.

გარტივი

		4	9		3	2		7
7		9	5		3			
	8	3	2		6		8	
	1		4	8	9		2	5
4			1		7		9	
9	7	3			1			
6			8			3	4	
		8	7		1	9		
9	5	2	6		4	8	7	

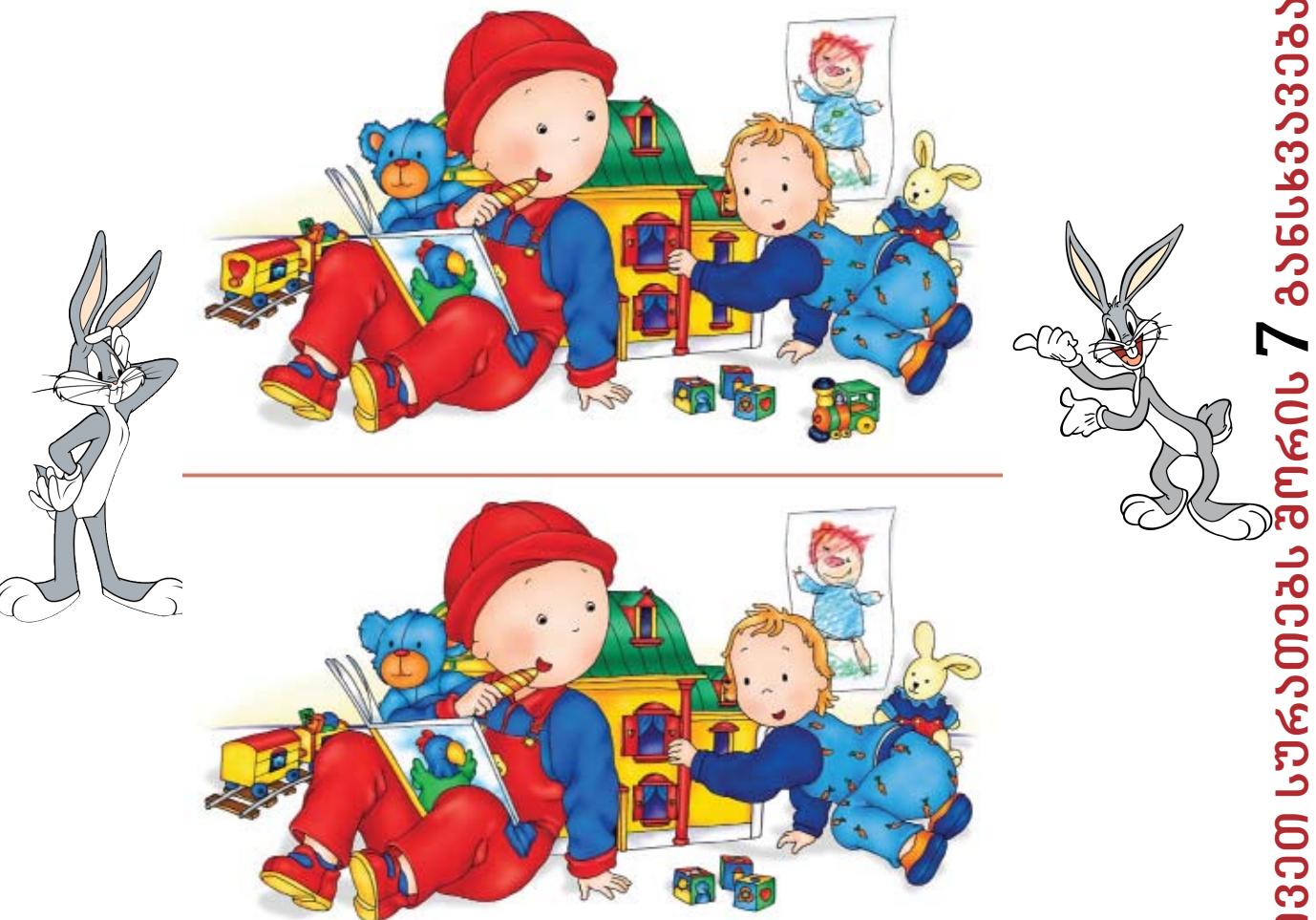
რთული

9		3		8	4			7
5	8		9			6		
						4	8	
	9		8		6	7		
	7							
2			3	7		1		8
7	5				8	9		1
			5			6	2	
1		8		3	9			

სამართლება

0809 გარტივი								
9	5	2	6	3	4	8	7	1
4	5	8	7	5	1	9	6	2
6	7	1	8	9	2	6	3	4
2	9	7	3	6	5	1	4	8
8	4	5	1	2	7	6	9	3
3	1	6	4	8	9	7	2	5
5	8	3	2	7	6	4	8	9
7	2	9	5	4	8	3	1	6
1	6	4	9	1	3	2	5	7

0809 რთული								
1	6	8	2	3	9	5	7	4
4	3	9	5	1	8	6	2	
7	5	2	4	6	8	9	3	1
2	4	6	3	7	5	1	9	8
8	7	5	1	9	2	3	4	6
3	9	1	8	4	6	7	2	5
6	2	7	5	1	3	4	8	9
5	8	4	9	2	7	6	1	3
9	1	3	6	8	4	2	5	7

კაბაჭჭულ ცენტრი

1. 1. რამდენი წელი გავიდა წმინდა მუპამმედ შუამავლის დაბადებიდან?
 - ა. 1445
 - გ. 2014
 - ბ. 1443
 - დ. 1404
2. წმინდა ყურანში „სამყაროს წყალობად“ რომელი შუამავალი მოიხსენიება?
 - ა. შუამავალი მუსა
 - გ. შუამავალი დაუდი
 - ბ. შუამავლი იბრაჰიმი
 - დ. შუამავალი მუპამმედი
3. რა იყო შუამავალ მუპამმედზე ზედსახელად „მუპამმედულ ემინის“ დარქმევის მიზეზი?
 - ა. მისი უსაზღვრო სანდობა
 - გ. მისი კეთილმეზობლურობა
 - ბ. მისი საუკეთესო ზნეობა
 - დ. მისი სამართლიანობა
4. ქვემოთჩამოთვლილთაგან, რისი გაკეთება არ ეკრძალება მუსლიმს?
 - ა. მიირთვეს აკრძალული საკვები
 - გ. ვაჭრობით არჩინოს ოჯახი
 - ბ. მევახშეობით მიიღოს სარგებელი
 - დ. ითვალისწინებული მიიღოს
5. როგორ მიიღო ეთიოპიის ხელმწიფე ნეჯაშმა, მექადან პიჯრით გადასული მუსლიმები?
 - ა. კეთილად მიიღო და გაუმასპინძლდა
 - გ. მექელე ელჩებს მათი უკან წაყვანა თხოვა
 - ბ. უხამისი სიტყვებით უკან გააძევა
 - დ. ისინი საპყრობილები გამოკეტა
6. რამდენი სურა არის წიმდა ყურანში?
 - ა. 114 სურა
 - გ. 141 სურა
 - ბ. 200-ზე მეტი სურა
 - დ. არცერთი პასუხი არ არის სწორი

ხილული და უხილავი არსები არსებები

ყველა არსების გამჩენი და სამყაროს ბატონ-პატრონი უზენაესი ალლაჰია. მას უთვალავი ხილული და უხილავი არსება ჰყავს გაჩენილი.

სამყაროში გაჩენილ არსებათა ნაწილს ვხედავთ და შევიგრძნობთ; მაგრამ არსებები მხოლოდ შეგრძნებითა და დანახვით არ ისაზღვრება, უხილავი არსებებიც მრავლად არიან.

ზოგი რამის დაჯერება მისი დანახვის აუცილებლობას არ მოითხოვს. დაუნახავადაც ბევრ რამის გვჯერა. მაგალითად: ჭკუის, სიყვარულის, სიბრალულის, სიხარულს თვალით ვერ ვხედავთ, მაგრამ მათი არსებობის გვჯერა. ასევე ვერ ვხედავთ მავთულში გამავალ ელექტროენერგიას, ქარს, ნიავს და სხვა თვალით უხილავ, აბსტრაქტულ საგნებს.

ადამიანები, პირუტყვები, მცენარეები, ზღვები, ხეები, ყვავილები, მთვარე, მზე და ვარსკვლავები ხილული არსებებია. ეშმაკი და ანგელოზიც უხილავ არსებად ითვლებიან, რადგან მათ ვერ ვხედავთ. ეს იმას ნიშნავს, რომ ისინი უხილავ არსებებად არიან გაჩენილი. ჩვენ მათ ვერ ვხედავთ, მაგრამ მათი არსებობის გვჯერა. ვინაიდან, ანგელოზებისა და ეშმაკის შესახებ წმინდა ყურანი გვამცნობს.

უძირფასესი ფრაზა

ქელიმეი თევჰიდი: „ლა ილაჲე ილლელლაჲ, მუჲჰამმედურ რასულულლაჲ“.

მნიშვნელობა: არ არსებობს ღვთაება გარდა ალლაჲისა, მუჲჰამმედი კი მისი შუამავალია.

ლა ილაჲე ილლელლაჲ-
მუდამ პირს მაკერია,
რა ძვირფასი სიტყვაა,
გამიღვივა კერია.

ლა ილაჲე ილლელლაჲ-
ეს ისლამის კარია,
ყველა წრფელი ნამაზი,
გულის-სულის ბალია.

ლა ილაჲე ილლელლაჲ-
სამოთხეს აწერია,
იქ ვერასდროს ვერ შევა,
ვინც ისლამის მტერია.

ლა ილაჲე ილლელლაჲ-
მზის და მთვარის შუქია,
მისთვის ვინც არ წარმოთქვამს
ყველაფერი მუქია.

ლა ილაჲე ილლელლაჲ-
ჩემთვის ყველაფერია,
ყურანივით წმინდა რამ
ხელში ჯერ არ მჭერია.

ლა ილაჲე ილლელლაჲ-
მუდამ პირს მაკერია
მასზე ძვირფასი სიტყვა
ქვეყნად არაფერია.

